Dysleksian luoma arvo

Dyslektikkojen vahvuudet ja lisäarvo organisaatioille

Yhteistyössä:

MADE BY DYSLEXIA

Kiitos

Tämä EY:n tekemä selvitys on käännetty alkuperäisestä englanninkielisestä raportista. Toivomme suomenkielisen version olevan hyödyllinen dyslektikoille ja heidän työnantajilleen.

Haluamme kiittää Made By Dyslexia -järjestöä tuesta, case-esimerkeistä ja lainauksista yksilöiden omiin kokemuksiin liittyen.

Made by Dyslexia on maailmanlaajuinen hyväntekeväisyysjärjestö, jota johtaa joukko menestyneitä dyslektikkoja. Organisaation tavoitteena on edistää yleistä tietämystä dysleksiasta sekä auttaa muita ymmärtämään dyslektikkojen ajattelutapaa. Haluamme auttaa jokaista dyslektikkoa löytämään paikkansa ja kukoistamaan nyky-yhteiskunnassa.

www.madebydyslexia.org

Tiedostamme, että dyslektikoilla voi olla hyvin erilaisia kognitiivisia profiileja ja jokainen dyslektikko on ainutlaatuinen yksilö. Tässä raportissa dyslektikot on jaettu tyypillisiin alaryhmiin, joilla kullakin on erilaiset vahvuudet.

Raportissa termiä dysleksia käytetään itsenäisesti sekä osana neurodiversiteetin, neurotyypillisen ja neuropoikkeavan alaryhmiä.

Tämä raportti on toimitettu EY:n Britannian-organisaation johdolla. Haluamme kiittää seuraavia raportin alkuperäisiä kirjoittajia: Ben Cooke, Richard Sedley, LK Coleman, Adam McNally, Mary Buxton, Jason Buck, Anna Nagele, Hannah Pitts ja Janki Lalji. Lisäksi kiitämme Dyslexia Networkia sponsoroivaa partneria Richard Addisonia.

Sisältö

Alkusanat 2

Johdon yhteenveto 4

Metodologia 6

Työn muuttuva maailma 8

Mitä on dysleksia? 10

Osaamisten kartoittaminen 13

- Dysleksia ja tulevaisuuden työmarkkinat 14
- Päättely 16
- Yhteyksien luominen 18
- Kokeileminen 20
- Kommunikointi 22
- Mielikuvitus 24
- Visualisointi 26

Kokemuksia ja näkemyksiä 29

- Persoonat 30
- Katsaus koulutukseen 34
- Katsaus työllisyyteen 36

Suositukset 38

Esipuhe

Jatkuvasti muuttuvassa maailmassa myös työelämässä vaadittavat taidot muuttavat muotoaan. Tulevaisuuden työelämä tarvitsee entistä enemmän taitoja ajatella luovasti ja nähdä asioita ratkaisukeskeisestä näkökulmasta. Nämä ovat monille dyslektikoille ominaisia vahvuuksia, ja niiden rooli on yhteiskuntamme toiminnan kannalta oleellinen.

Tietoa ja ymmärrystä dyslektikoiden vahvuuksista on tärkeää vahvistaa. Made By Dyslexia –hyväntekeväisyysjärjestön ja EY:n yhteistyössä toteuttama raportti dyslektikoiden vahvuuksista ja roolista organisaatioissa onkin uraauurtava ja lisää tietoa dysleksiasta, muuttaa asenteita ja tukee dyslektikoita työelämässä.

Raportti käsittelee hyötyjä, joita erilaisten oppijoiden ymmärtäminen voi tuoda yhteiskunnalle. Se osoittaa dyslektikoiden voivan tuoda työyhteisöihin hyvin arvokasta osaamista.

Raportin mukaan dyslektisten vahvuuksien kuten ongelmanratkaisun, kommunikaatiotaitojen ja innovatiivisuuden merkitys korostuu tulevaisuudessa. Dyslektisten vahvuuksien ja työelämässä painotettujen taitojen välillä on yhteys, sillä yhä useampi organisaatio toivoo työntekijöiltä ongelmaratkaisutaitoa, luovuutta ja erinomaisia vuorovaikutustaitoja.

Meillä on sekä yksilöinä että yhteiskuntana vastuu mahdollistaa dyslektikoille heidän täyden potentiaalinsa hyödyntäminen lisäämällä ymmärrystämme dysleksiasta ja laajentamalla normeja, joiden kautta näemme toisemme. Kuten tämä raportti osoittaa, yhteiskuntamme voi hyötyä dysleksian vahvuuksien tunnistamisesta ja monimuotoisista työyhteisöistä.

Tarja Halonen
Presidentti

Useimmat ihmiset ovat kuulleet erilaisista oppijoista sekä termeistä dysleksia tai lukihäiriö ja yhdistävät nämä termit usein haasteisiin lukemisessa, kirjoittamisessa ja laskemisessa. Erilainen ajattelu tuo kuitenkin mukanaan myös uniikkeja vahvuuksia, joista moni ei ole edes tietoinen. Näiden vahvuuksien korostamiseksi EY on tuottanut tämän raportin yhdessä Made by Dyslexia -hyväntekeväisyysjärjestön kanssa.

EY:n tavoitteena on rakentaa paremmin toimivaa maailmaa ja samalla parempaa työelämää. Dysleksian luoma arvo -raportti on meille tapa edistää monimuotoisempaa ja sallivampaa työelämää. Haluamme kasvattaa erityisesti työnantajien keskuudessa ymmärrystä siitä, että joidenkin työntekijöiden erilainen tapa ajatella ja oppia on organisaation kannalta ennen kaikkea etu, ei haitta.

Tämä raportti avaa kattavasti sitä, minkälaisia vahvuuksia erilaisilla oppijoilla on ja miksi näitä vahvuuksia tarvitaan muuttuvilla työmarkkinoilla. Työnantajat, jotka ymmärtävät ja pystyvät tukemaan erilaista ajattelua työpaikalla, saavat tästä arvokasta kilpailuetua. Toivommekin, että työmme auttaa useampia ihmisiä ymmärtämään sen lisäarvon, mitä eri tavalla ajattelevien ihmisten ennakoivan koulutuksen, rekrytoinnin, kehittämisen ja tukemisen avulla voidaan saavuttaa.

Eva Tuominen
Partner, People Advisory Services
EY Finland

EY
Building a better working world

Tässä raportissa dysleksiaan viitataan sekä omana kokonaisuutenaan että osana seuraavia alaryhmiä:

neurodiversiteetti (kognitiivinen diversiteetti), neurotyypillinen ja neurodivergentti[1].

Neurodiversiteetti: viittaa biologiseen todellisuuteen, jossa ihmisen neurokognitiiviset toiminnot ja käyttäytyminen vaihtelevat merkittävästi, kuten "biologinen monimuotoisuus" toteutuu luonnossa. Termiä "neurodiversiteetti" käytetään nykyään myös kuvaamaan nopeasti nousevaa työpaikan monimuotoisuuden ja osallisuuden alakategoriaa, joka keskittyy neurodivergenttien ihmisten integrointiin.

Neurodivergentti: kognitiivinen toiminta, joka eroaa "normaaliksi" katsotusta. Neurodivergenssi voi olla geneettistä tai synnynnäistä, kuten dysleksia, mutta se voi sisältää myös muita neurodivergenssin muotoja, jotka voivat olla seurausta esimerkiksi aivovammasta.

Neurotyypillinen: ottaen huomioon sen biologisen tosiasian, että "normaaleja" aivoja ei ole olemassa, voidaan neurotyypillistä kuvata parhaiten "ei neurodivergenttinä" – toisin sanoen neurokognitiivisten mallien parametrien sisällä, jota ei ole lääketieteellisesti määritelty "häiriöksi" tai kulttuurisesti määritelty "neurodivergentiksi". On tärkeää olla luokittelematta ihmisiä neurotyypillisiksi tai neurodivergenteiksi. Ihmisen neurodiversiteetti on kompleksi, ja jokainen meistä on jossakin kohdassa tällä spektrillä.

Neurodiversiteetti koskee niitä, jotka ovat sekä neurotyypillisiä että neurodivergenttejä. Neurodivergenteillä yksilöillä katsotaan olevan muita neurokognitiivisia toimintoja kuin tyypillisellä (neurotyypillisellä) kognitiivisella profiililla.

[1] Neurodiversity at Work, CIPD 2018, s. 7-8

Tiivistelmä

Muuttuva maailma

Globaalit työmarkkinat muuttuvat nopeasti.

Näin ollen niin yhteiskunnan kuin työnantajien kaipaamissa taidoissa on käynnissä vallankumous. Joustavuuden taitojen kysyntä kasvaa merkittävästi yhteistyöpainotteisessa ja monialaisessa ympäristössä. Yhä monipuolisemman osaajajoukon rakentamisessa tarvitaan transformatiivista lähestymistapaa.

Siispä niiden yksilöiden, joilla on kyky menestyä uudessa, joustavassa ympäristössä, kysyntä tulee kasvamaan merkittävästi.

Dysleksian arvo

Mikä on dysleksian rooli meneillään olevassa muutoksessa? Tutkimuksemme osoittavat, että dysleksiset vahvuudet tarjoavat organisaatioille mahdollisuuden päästä osaksi uutta ja hyödyntämätöntä lahjakkuuksien ryhmää.

Dysleksia vaikuttaa vähintään joka kymmenenteen[2] henkilöön ja on geneettinen eroavaisuus[3] yksilön kyvyssä oppia ja käsitellä tietoa. Tästä johtuen dyslektikoilla on erilaisia kykyjä ja vahvuuksia, kuten luovuus, ongelmanratkaisu ja kommunikaatio, mutta myös haasteita tavaamisessa, lukemisessa ja asioiden muistamisessa. Yleensä dyslektikon kognitiivinen profiili eroaa neurotyypillisestä kognitiivisesta profiilista. Tämä tarkoittaa, että dyslektikot ajattelevat eri tavalla.

Mitä tämä tarkoittaa työelämässä? Nämä vaihtelevat kognitiiviset profiilit mahdollistavat dyslektikoille luonnollisia kykyjä saada uusia näkökulmia ja ratkaista ongelmia luovasti. Vahvat kognitiiviset kyvyt tietyillä alueilla, kuten visualisoinnissa ja loogisessa päättelyssä, sekä luonnolliset yrittäjyysominaisuudet voivat tarjota uuden ja usein intuitiivisen näkökulman.

Hyödyntämätön lahjakkuus

Dysleksiset vahvuudet linjautuvat hyvin liiketoiminnan tarpeiden kanssa ja voivatkin muodostua osaksi ratkaisua. Näiden vahvuuksien ja neurodivergenttien kykyjen parempi ymmärrys nyt ja tulevaisuudessa voi auttaa opettajia fasilitoimaan ja työnantajia hyödyntämään näitä hyödyntämättömiä kykyjä.

Valitettavan usein dysleksia liitetään pikemminkin sen haasteisiin kuin vahvuuksiin. Kouluissa ja työmarkkinoilla voi olla negatiivinen käsitys dysleksiasta, mikä voi estää dyslektikkoja saavuttamasta täyttä potentiaaliaan ja työnantajia ymmärtämästä dysleksisten vahvuuksien täyttä arvoa.

Muutos dysleksian ymmärryksessä voi luoda edellytykset monipuolisuudelle tulevaisuuden osaajajoukossa, joka on sopiva muuttuville työmarkkinoille. Toivomme, että ajan myötä dysleksisia vahvuuksia ymmärtävä lähestymistapa muodostuisi osaksi arkeamme.

Tie eteenpäin

Heti alussa on syytä tunnistaa ja maksimoida dysleksian tuomat vahvuudet ja välttää keskittymästä sen haasteisiin. Tämän toimintatavan luomisen tulisi olla prioriteetti johtajillemme. Selkeä johtajuus on perusedellytys psykologisesti turvallisen ympäristön luomiselle, jossa dysleksiset vahvuudet voivat kukoistaa.

Seuraava askel on parantaa dysleksiatutkimusten ja informaation saatavuutta. Nämä voivat suurelta osin tukea dyslektikkoja itsenäiseen apuun sekä tarjota resursseja dyslektikkojen kykyjen tunnistamiseen, ymmärtämiseen ja tukemiseen kouluissa ja työmarkkinoilla.

Lopuksi, työnantajien on otettava käyttöön neurodivergenttien osaamisstrategia sekä mukautettava rekrytointiprosessit ja päivittäiset työt dysleksisiin vahvuuksiin keskittymällä neljään eri tasoon:

1. **Rakenna kyvykkyyksiä** – Määrittele, kuinka dysleksisiä vahvuuksia voidaan hyödyntää organisaatiossa liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamisessa.
2. **Mahdollista suorituskyky** – Käytä avustavia teknologioita, räätälöityjä prosesseja ja tiettyjä vahvuuksiin pohjautuvia suorituskykymittareita, jotka tukevat dyslektikkojen erinomaista suoriutumista.
3. **Kasvata motivaatiota** – Muokkaa työpaikan suunnittelua ja tarjoa tukea, valmennusta ja mentorointia itseluottamuksen rakentamiseksi dysleksian ympärille.
4. **Lisää tehokkuutta** – Opeta johtajia tunnistamaan, edistämään ja tukemaan dysleksisiä vahvuuksia organisaation ja yksilön tuottavuuden parantamiseksi.

[2] Better Training, Better Teaching, Dyslexia International 2014 p.2
[3] Connecting The Dots, Made By Dyslexia 2017 p.7
[4] Dyslexic Entrepreneurs: Their Incidence; Their Coping Strategies and Their Business Skills, Logan, J 2009 p.17
[5] The Two Traits of the Best Problem-Solving Teams, Reynolds, A and Lewis, D 2018

Metodologia

Tämän raportin tavoitteet ovat:

- Osoittaa dysleksian luoma arvo muuttuvilla työmarkkinoilla.
- Tuoda esille yksilöiden kokemuksia dysleksiasta koulutuksen ja työelämän aikana.
- Antaa oppilaitoksille ja työnantajille suosituksia siitä, miten dyslektikkojen vahvuuksia voidaan kehittää.

Raportti koostuu viidestä osasta, jotka kuvataan yksityiskohtaisesti alla. Ensimmäinen osa kuvastaa muuttuvia työmarkkinoita ja niitä kykyjä, taitoja ja osaamista, joiden kysyntä tulee lisääntymään tulevaisuuden työmarkkinoilla. Toinen osa käsittelee dysleksian merkitystä, sen haasteita ja vahvuuksia sekä dyslektikkojen tyypillisiä kognitiivisia ja yleisiä kykyjä. Kolmannessa osassa kartoitetaan dyslektikkojen kognitiivisia ja yleisiä kykyjä suhteessa tulevaisuuden tarpeisiin. Neljäs osa havainnollistaa dyslektikkojen kokemuksia kouluissa ja työelämässä. Viimeisessä osassa annetaan aiheeseen liittyviä suosituksia.

1 Työmarkkinoiden tulevaisuus, World Economic Forum

Analyysimme perustuu World Economic Forumin selvitykseen *Change in demand for core work-related skills 2015-2020, all industries*[6], joka kuvailee:

- Joukon työhön liittyviä ydinkykyjä, -taitoja ja poikkitoiminnallisia taitoja, jotka esiintyvät eri toimialoilla[7]
- Näiden kykyjen, taitojen ja osaamisen tarpeellisuutta nykypäivän ja tulevaisuuden työmarkkinoilla

2 Dysleksiset kyvyt, Made By Dyslexia

Analyysimme perustuu Made By Dyslexia -hyväntekeväisyysjärjestön tutkimukseen dyslektikkojen kognitiivisista ja yleisistä kyvyistä[8], jossa kuvataan:

- Joukko tyypillisiä lukihäiriöön liittyviä kykyjä, taitoja ja pätevyyksiä

3 Dysleksisten kykyjen yhdistäminen tulevaisuuden kyvykkyyskysyntään

Yhdistimme Made By Dyslexian löydökset dyslektikkojen kognitiivisista ja yleisistä kyvyistä sekä World Economic Forumin löydökset työhön liittyvistä ydinkyvyistä ja –taidoista kartoittaaksemme positiivisen assosiaation avulla taitojen välisten yhteyksien määrän. Tämä liittää dysleksiset taidot työhön liittyviin ydintaitoihin yksilötasolla.

Tämän jälkeen kokosimme yksilötason löydökset yhteen ja käytimme World Economic Forumin työhön liittyvien ydintaitojen kysynnän muutos kaikilla aloilla vuosina 2015–2020 -taulukon kyvykkyyksien kysynnän kasvulukuja vuodelta 2020 yhdistääksemme dysleksiset kyvyt työmarkkinoiden tulevaisuuden kysyntään.

Molemmissa tapauksissa on nähtävissä yhteyksien koko kirjo, vaikka keskityimmekin taitoihin, joissa dyslektikkojen kyvyt ovat vahvalla, erittäin vahvalla tai poikkeuksellisella tasolla.

[6] Future of Jobs Survey, The Future of Jobs, The World Economic Forum 2016 s.22
[7] Core Work-Related Skills, The Future of Jobs, Occupational Information Network/The World Economic Forum 2016 s.52-53
[8] Connecting The Dots, Made By Dyslexia 2017 s.12-14

4 Persoonat ja haastattelut

Tarjotaksemme kontekstin yksilöiden kokemille, dysleksiasta aiheutuville haasteille ja vahvuuksille, teimme suuren määrän haastatteluja eri ikäisille, koulutustaustaisille ja työkokemuksen omaaville ihmisille ymmärtääksemme, miten jokainen yksilö kokee dysleksian kanssa elämisen.

Haastattelujen tuella koostettiin neljä eri "persoonaa", jotka ovat tarkkoja jäljitelmiä todellisista dyslektikoista nykypäivän yhteiskunnassa, kuten alla kuvataan. Tämä mahdollisti huomioiden esittämisen alueista, jotka saattavat haitata dysleksisten vahvuuksien saavuttamista.

- **Persoona 1** – Kristian, dysleksialla ei ole suurta vaikutusta päivittäisessä elämässä
- **Persoona 2** – Michelle, dysleksia on aiheuttanut merkittäviä haasteita, eikä Michelle ole saanut tarvittavaa tukea
- **Persoona 3** – Tuomas, etsii aktiivisesti tekniikoita ja tukea kompensoimaan dysleksian aiheuttamia haasteita
- **Persoona 4** – Amina, koki dysleksian ennen haasteeksi, mutta kokee sen nykyään vahvuutena

5 Suositukset

Teemme dysleksiakartoitukseen ja persoonatutkimukseemme perustuen suosituksia dysleksisten vahvuuksien saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi sekä kouluttajille että työnantajille.

Työn muuttuva maailma

Teknologinen kehitys haastaa ja muuttaa tapaamme työskennellä jatkuvasti. Muutos on nopeampaa kuin aiemmin, ja se muovaa samalla myös työympäristöämme. Teknologinen kehitys ja työn automatisointi sekä korvaa että luo uudenlaisia työtehtäviä, mikä johtaa uusien taitojen kysyntään työmarkkinoilla.

Ymmärtääksemme työympäristömme nopeaa muutosta World Economic Forum on luokitellut joukon työelämän ydintaitoja valituissa ammattiryhmissä ja arvioinut näiden taitojen kysynnän tilaa.

Tämä raportti perustuu Työpaikkojen tulevaisuus -tutkimuksessa[1] tunnistettuihin kompetensseihin, joiden kysyntä lisääntyi vuosina 2015–2020. Sittemmin World Economic Forum on tuottanut uuden tutkimuksen[2], jossa korostetaan osaamistarpeita vuosina 2020–2025.

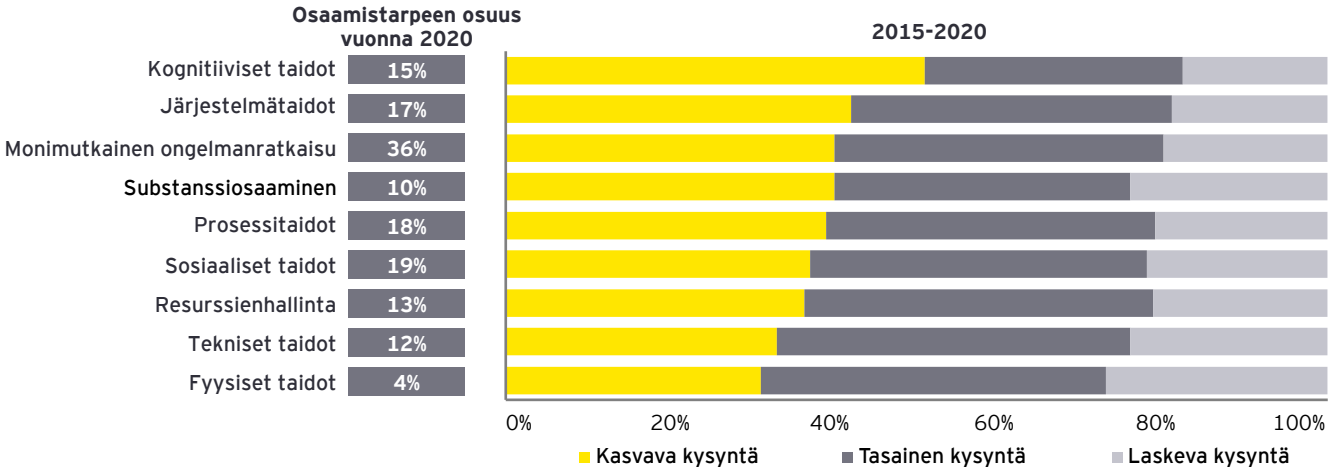

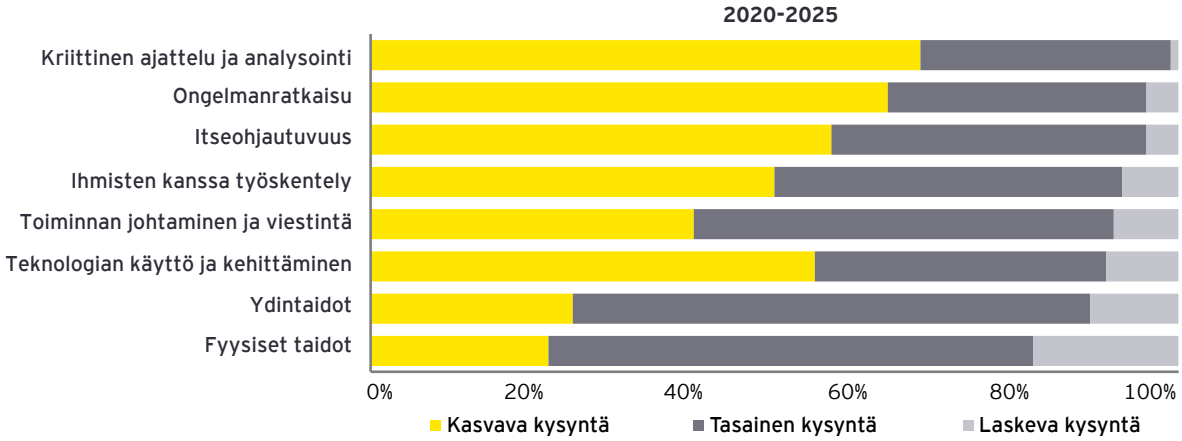

Työelämän ydintaitojen kysynnän muutos, kaikki toimialat

Tulokset osoittavat merkittävän muutoksen työhön liittyvissä ydintaidoissa kaikilla toimialoilla. Erityisesti joustavien taitojen ja kykyjen tarve tulee korostumaan monitieteellisessä, yhteistyön merkitystä korostavassa työympäristössä.

Tekniset taidot eivät yksinomaan riitä tukemaan tämän mittakaavan muutosta. Tarvittavan kognitiivisen kyvyn kouluttaminen on vaikeaa ja aikaa vievää, etenkin verrattuna muodolliseen koulutukseen liittyviin kompetensseihin.

Kysyntä ja tarjonta eivät vastaa työmarkkinoiden tarpeita ilman eri toimialojen toimia. Transformatiivista lähestymistapaa tarvitaan, jotta työmarkkinoille saadaan luotua yhä laajempaa ja monipuolisempaa osaamista.

[1] Future of Jobs Survey, The Future of Jobs, The World Economic Forum 2016 s. 22
[2] Future of Jobs Survey, The Future of Jobs, The World Economic Forum 2020 s. 27

World Economic Forumin työn ydintaitojen viitekehys koostuu 35 yksilöllisestä kyvykkyydestä, perustaidosta ja poikkitoiminnallisista taidoista*.

Kyvykkyydet

Kognitiivinen kyvykkyys

- Kognitiivinen joustavuus
- Luovuus
- Looginen päättelykyky
- Ongelmanratkaisu
- Matemaattinen päättelykyky
- Visualisointi

Fyysinen kyvykkyys

- Hienomotoriikka ja tarkkuus
- Lihasvoima

Perustaidot

Substanssiosaaminen

- Aktiivinen oppiminen
- Suullinen ilmaisu
- Luetun ymmärtäminen
- Kirjallinen ilmaisu
- ICT-lukutaito

Prosessitaidot

- Aktiivinen kuuntelu
- Kriittinen ajattelu
- Itsensä ja muiden arviointi

Poikkitoiminnalliset taidot

Monimutkainen ongelmanratkaisu

- Monimutkainen ongelmanratkais

Resurssienhallinta

- Taloudellisten resurssien hallinta
- Aineellisen resurssien hallinta
- Ihmisten johtaminen
- Ajanhallinta

Sosiaaliset taidot

- Yhteistyökyky
- Tunneäly
- Neuvottelutaidot
- Suostuttelutaidot
- Palvelualttius
- Muiden mentorointi ja opettaminen

Järjestelmätaidot

- Arviointi ja päätöksenteko
- Järjestelmäanalyysi

Tekniset taidot

- Ylläpito ja korjaus
- Ohjaus ja operointi
- Ohjelmointi
- Laadunvalvonta
- Teknologia ja UX design
- Ongelmanselvitys

* Osaamisryhmä (tummanharmaa), yksilöllinen kyky/taito/kompetenssi (vaaleanharmaa)

[11] Core Work-Related Skills, The Future of Jobs, Occupational Information Network/The World Economic Forum 2016 s. 52-53

Mitä on dysleksia?

Nykyään arviolta 5–8 prosenttia ihmisistä on dyslektikkoja. Se tarkoittaa, että Suomessa on ainakin neljännesmiljoona dyslektikkoa. Dysleksia tarkoittaa erilaista tapaa ajatella, vaikka useimmat meistä yhdistävät sen oppimisvaikeuksiin tai vaikeuteen käsitellä informaatiota.

Työmaailma ja työmarkkinat ovat valtavassa muutoksessa, minkä vuoksi organisaatioiden tulisi keksiä luovia tapoja vastata tulevaisuuden osaamisvajeeseen. Syvempi ymmärrys erilaisista ajattelutavoista, mukaan lukien dysleksia, on eräs uudenlaisista lähestymistavoista osaamisvajeen ratkaisemiseen.

Osana tätä selvitystä olemme koonneet haastatteluissa dyslektikoilta kommentteja siitä, mitä dysleksia merkitsee heille itselleen[13].

> Dysleksian takia minulla on vaikeuksia ilmaista itseäni ytimekkäästi.

> Minulla kestää muita kauemmin lukea muistiinpanoja ja ymmärtää monimutkaisia tekstejä.

> Minulla on haasteita tavauksessa ja asioiden prosessointi on hidasta.

Dyslektikot yrittävät usein peittää tai välttää tilanteita, jotka ovat heille haastavia. Selviytymismallit, joiden avulla yritetään "mahtua muottiin", vaativat paljon sekä fyysistä että henkistä energiaa. Tällä voi olla negatiivinen vaikutus yksilön hyvinvointiin.

> Jos kerron kollegoilleni dysleksiastani, se voidaan nähdä tekosyynä ja ihmiset näkevät sen heikkoutena.

> Paineen alla haasteeni tulevat todennäköisemmin esiin.

> Olen erittäin tietoinen haasteistani ja teen paljon töitä niiden hallitsemiseksi, mutta se vaatii paljon keskittymistä.

Toisaalta dyslektikoilla on monia vahvuuksia erilaisesta ajattelu- ja työskentelytavasta johtuen. Epätavallinen kognitiivinen profiili voi johtaa siihen, että dyslektikot ovat poikkeuksellisen edistyneitä joillain osa-alueilla.

> Dysleksia on vahvistanut analyyttisia taitojani. Pystyn omaksumaan tietoa epätavallisilla tavoilla erittäin tehokkaasti.

> Käyttämällä dyslektikoille ominaista visuaalista lähestymistapaa voin auttaa kollegoitani yhdistämään erilaisia ratkaisuja paremmin yhteen.

> Minulla on kyky hahmottaa kokonaiskuva, olen sosiaalisesti lahjakas ja luova.

> Keskityn yksityiskohtiin ja omaksun monimutkaisia yksityiskohtia nopeasti – olen erittäin luova löytämään uusia ratkaisuja olemassa oleviin ongelmiin.

Nämä vahvuudet on esitetty dyslektikkojen kognitiivisten kyvykkyyksien ja yleisten taitojen kehyksessä, jonka on luonut Made By Dyslexia. Kehys löytyy seuraavalta sivulta ja kattaa päättelykyvyn, yhteyden luomisen, kokeilemisen, kommunikoinnin, mielikuvituksen ja visualisoinnin[14].

[12] Vad är Dyslexxi, Svenska Dyslexiföreningen 2021; Diagnoser – Vad är dyslexi?, Hjärnfonden 2021
[13] Dyslexia Survey, EY 2018, Intervjuer gjorda av EY UK med dyslektiker
[14] Connecting The Dots, Made By Dyslexia 2017 s.12-14

Dysleksiset kognitiiviset kyvykkyydet ja yleiset taidot (Made By Dyslexia)

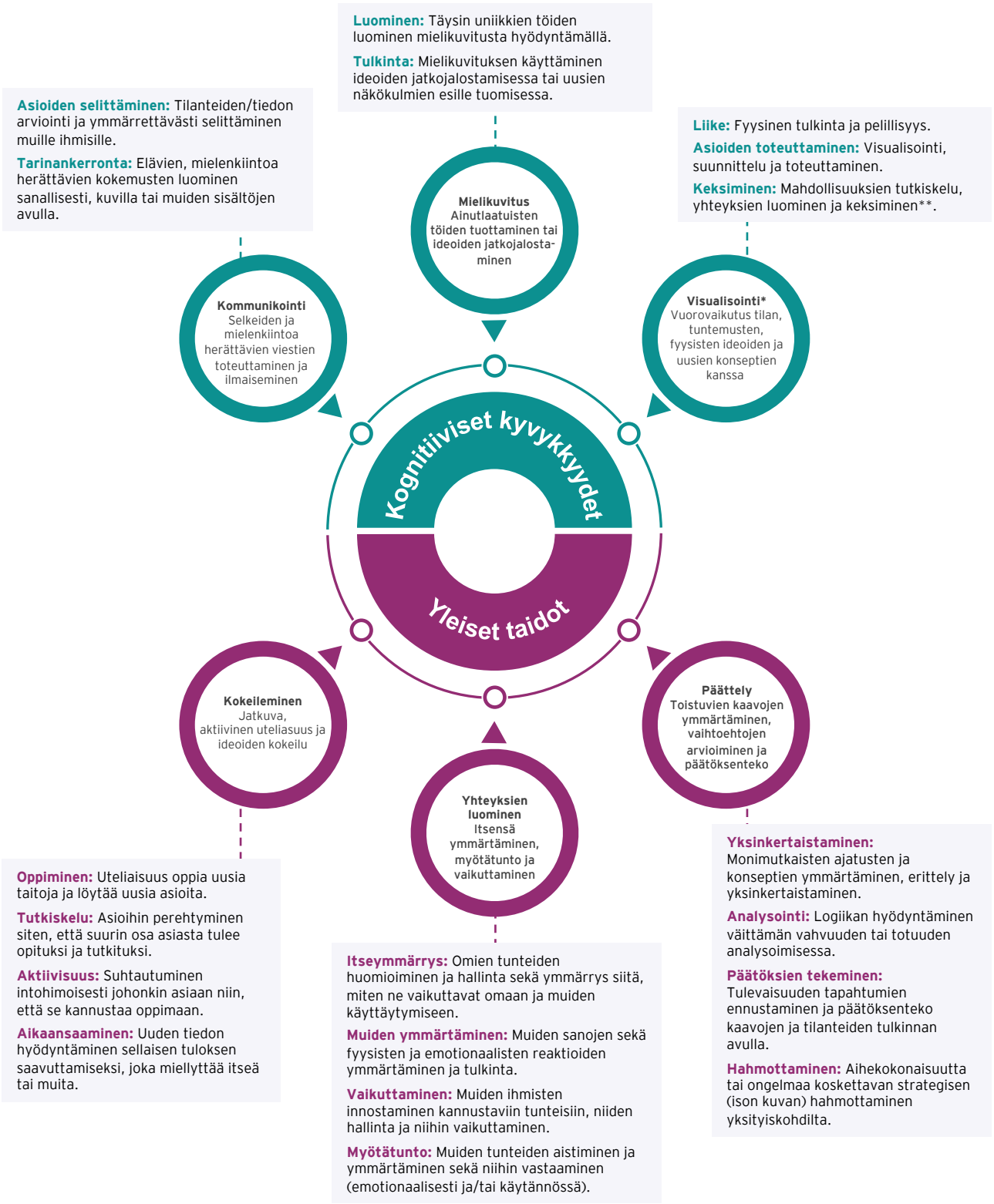

* Kyvykkyysryhmä

** Yksittäiset taidot

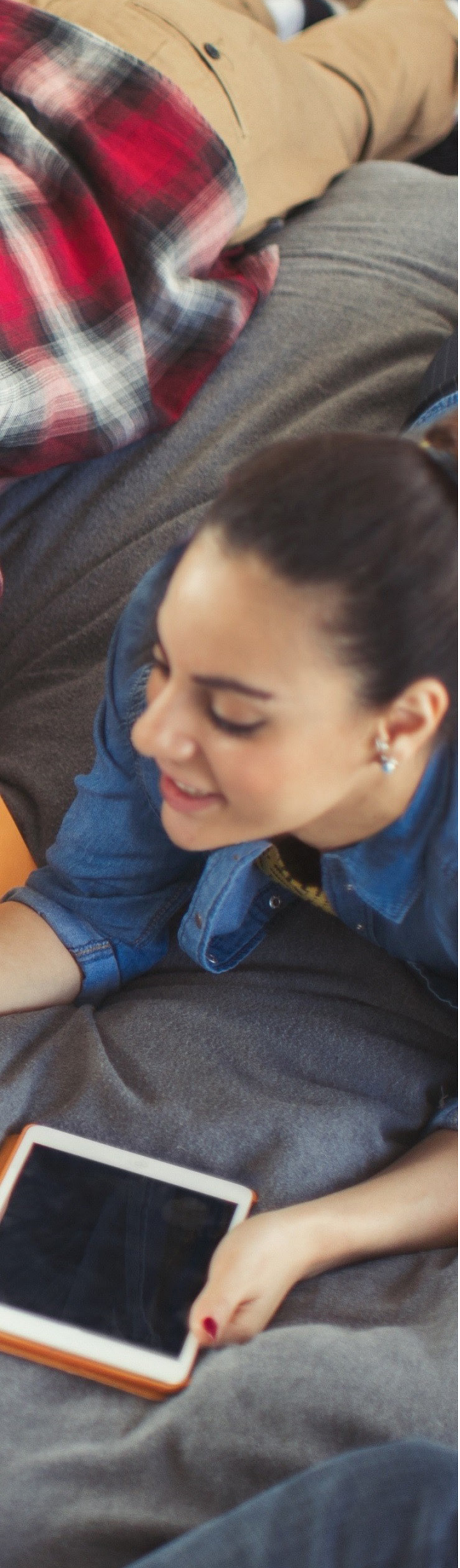

Osaamisten kartoittaminen

Tähän mennessä olemme kartoittaneet muuttuneiden työmarkkinoiden seurauksia ja niiden vaikutuksia tulevaisuuden kysyntään sekä tarkastelleet dyslektikkojen tyypillisiä kognitiivisia ja yleisiä kykyjä.

Dysleksiaan liittyviin haasteisiin keskittymisen sijaan haluamme osoittaa, että dyslektikkojen kognitiiviset ja yleiset kyvyt ovat relevantteja nykypäivän ja tulevaisuuden työmarkkinoilla.

Tässä artikkelissa yhdistämme dyslektikkojen kykyjä tulevaisuuden työhön liittyviin osaamistarpeisiin.

Made By Dyslexian tekemä kehys dyslektikkojen kognitiivisista ja yleisistä kyvykkyyksistä on yhdistetty World Economic Forumin raportoimaan kykyjen ja pätevyyksien kysyntään. Vertailu osoittaa vastaavuuksia dyslektikkojen kykyjen ja markkinoilla kysyttyjen kykyjen välillä.

Analyysissä katetaan löydetyt yhteydet kokonaisuudessaan, mutta olemme päättäneet keskittyä alueisiin, joissa dyslektikoilla on yleisesti vahvuuksia eli tasoihin ”vahva”, ”erittäin vahva” ja ”poikkeuksellinen”.

Tavoite on edesauttaa uudistetun näkemyksen luomista dysleksiasta sekä muodostaa hyödyllinen lähtökohta dyslektikkojen kyvykkyyksien ja kompetenssien tunnistamiselle.

Dysleksia ja tulevaisuuden työmarkkinat

Kokonaistasolla kartoitus osoittaa, että Made By Dyslexian osoittamat dyslektikkojen vahvuudet vastaat taitoja, joille World Economic Forum näkee kysyntää tänään ja ennustaa kysyntää myös tulevaisuuden työmarkkinoilla.

Dyslektikkojen kyvykkyydet:

- Poikkeukselliset valmiudet visualisointiin, luovuuteen, kognitiiviseen joustavuuteen ja aktiiviseen oppimiseen.
- Erittäin vahvat valmiudet loogiseen ajatteluun, systeemianalyysiin, kompleksiseen ongelmanratkaisuun, kirjalliseen ilmaisuun ja ohjelmointiin.
- Vahvat valmiudet ongelman ymmärtämiseen, aktiiviseen kuunteluun sekä teknologia- ja vuorovaikutussuunnitteluun.

Dysleksiset vahvuudet

Poikkeukselliset

- Visualisointi
- Luovuus
- Kognitiivinen joustavuus
- Aktiivinen oppiminen

Erittäin vahvat

- Looginen ajattelu
- Systeemianalyysi
- Kompleksinen ongelmanratkaisu
- Kirjallinen ilmaisu
- Ohjelmointi

Vahvat

- Ongelman ymmärtäminen
- Aktiivinen kuuntelu
- Teknologia- ja vuorovaikutussuunnittelu

> Maailma muuttuu yhä nopeammalla tahdilla, minkä seurauksena tarvitsemme parempaa ymmärrystä siitä, mitkä kyvyt ja taidot ovat välttämättömiä tulevaisuudessa. Meidän on ymmärrettävä erilaisten yksilöiden taitoja, jotta voimme todella hyödyntää niitä. Rakentamalla tiimejä eri taidoilla, vahvuuksilla ja näkemyksillä helpotamme innovaatiota ja kehitystä, mikä edesauttaa paremman arvon ja yhteiskunnan luomista.
>
> **Göran Rosberg**
> Nordic Lead People Advisory Services, EY

Dyslektikkojen vahvuudet ovat linjassa tulevaisuuden työhön liittyvien osaamisalueiden kanssa

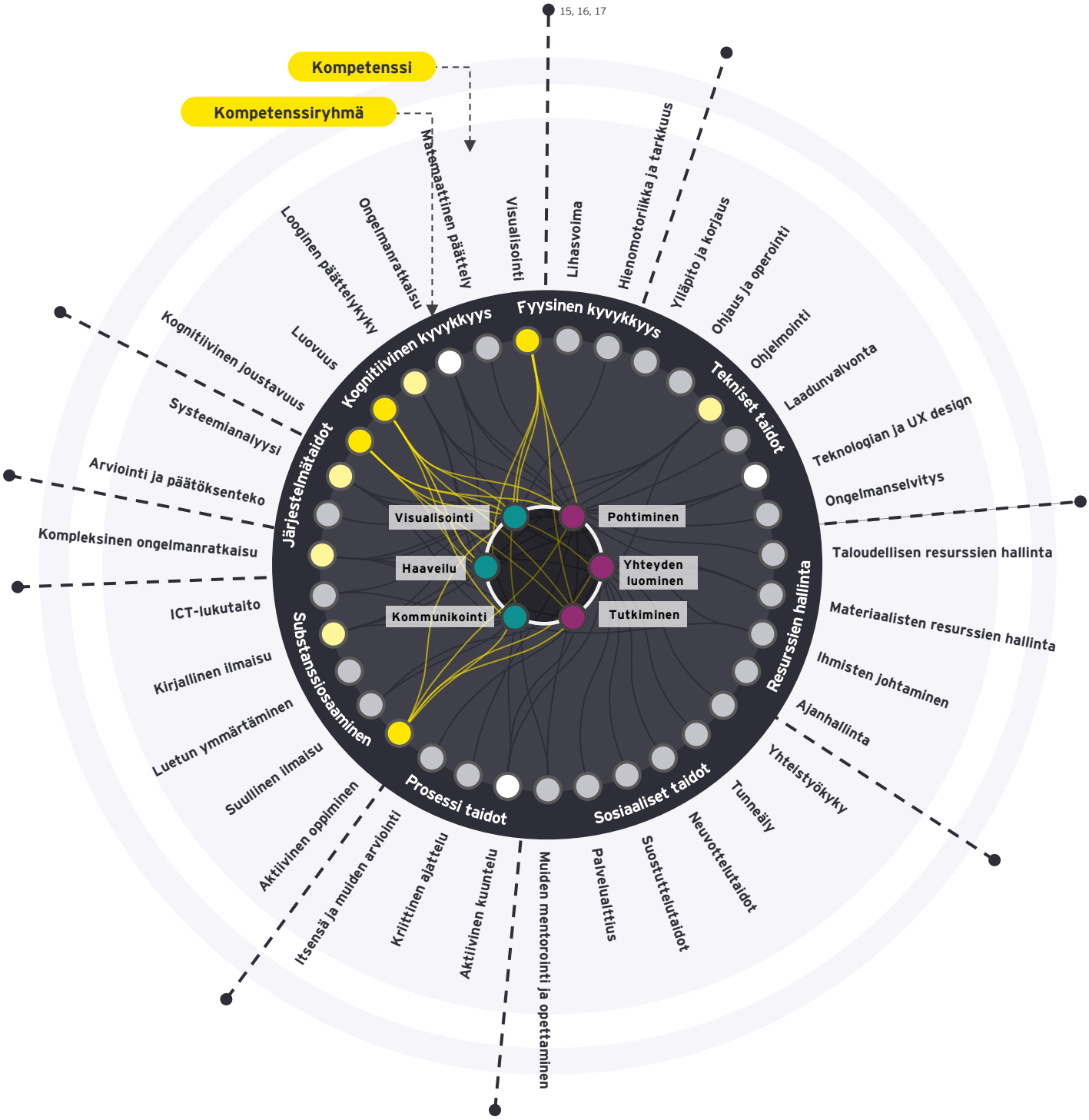

Ei tunnistettavissa yleisiin dysleksisiin vahvuuksiin

* Katso taulukko s.8

[15] Future of Jobs Survey, The Future of Jobs, The World Economic Forum 2016 s.22

[16] Core Work-Related Skills, The Future of Jobs, Occupational Information Network/The World Economic Forum 2016 s.52-53

[17] Connecting The Dots, Made By Dyslexia 2017 s.13-14

Päättely

Dyslektikoilla on tyypillisesti erinomaiset valmiudet loogiseen päättelyyn ja kaavojen hahmottamiseen. Mahdollisuuksien arvioimisen ja päätöksentekokyvyn lisäksi dyslektikoille on ominaista:

- Poikkeukselliset valmiudet tiedon analysointiin, yksinkertaistamiseen ja päätösten perusteluun, monimutkaisten ongelmien ratkomiseen, aktiiviseen oppimiseen ja kriittiseen ajatteluun.
- Erittäin vahvat valmiudet ongelmien tunnistamiseen, luovaan ajatteluun, kognitiiviseen joustavuuteen, kirjalliseen ilmaisuun sekä käyttäjäkokemussuunnitteluun.
- Vahvat valmiudet visualisointiin, matemaattiseen päättelyyn, päätöksentekoon, vianetsintään, resurssienhallintaan ja laadunvalvontaan.

Dysleksiset vahvuudet

Poikkeukselliset

- Looginen päättely
- Ongelmanratkaisu
- Aktiivinen oppiminen
- Kriittinen ajattelu

Erittäin vahvat

- Ongelmien tunnistaminen
- Luovuus
- Kognitiivinen joustavuus
- Systeemianalyysi
- Kirjallinen ilmaisu
- Tekninen tai käyttäjäkokemuksen suunnittelu

Vahvat

- Visualisointi
- Matemaattinen päättely
- Arviointi ja päätöksenteko
- Materiaalisten resurssien hallinta
- Taloudellisten resurssien hallinta
- Vianetsintä
- Laadunvalvonta

“

Osaan hahmottaa suuria kokonaisuuksia – tiedän, mitä meidän on tehtävä saavuttaaksemme halutut tulokset.

Karin Klerfelt
luennoitsija ja kirjailija

Näe dysleksia supervoimana, sillä se tuo mukanaan niin paljon vahvuuksia ja ongelmanratkaisutaitoja, joita muilla ei ole. Dyslektikkoja superyrittäjiä on paljon – uskalla olla yksi heistä!

Hanna Liljehammar
PR-konsultti ja perustaja
Boye Sthlm PR

Minun on helppo tunnistaa asioiden välisiä yhteyksiä, logiikkaa ja kokonaisuuksia, joka tuntuu olevan yleistä dyslektikoille. Koulussa minulla oli kuitenkin vaikeuksia ja lukeminen kesti kauemmin kuin luokkatovereillani. Se sai minut kehittämään Tortalkin: lukuohjelman, joka on käytössä monissa Ruotsin yliopistoissa ja yrityksissä. Looginen päättely ja kyky hahmottaa asioiden välisiä yhteyksiä ovat tärkeitä järjestelmiä suunnitellessa, ja ne ovat auttaneet minua työssäni järjestelmäkehityksen ja neurologisen tutkimuksen (reaaliaikainen aivokuvantaminen) parissa.

Tor Gai
perustaja
TorTalk AB

Päättely – Yleinen taito[18,19]

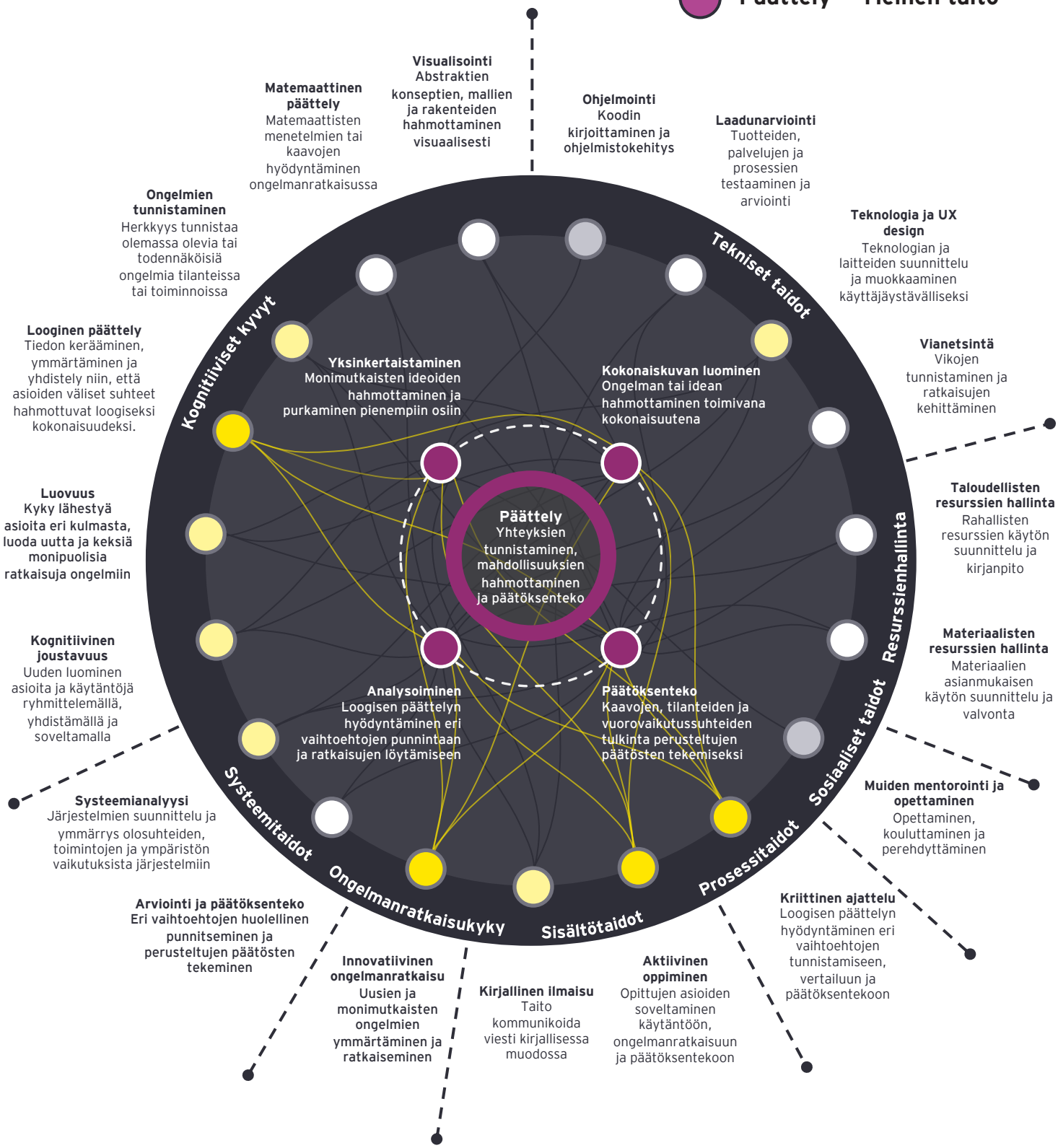

Ei tunnistettavissa yleisiin dysleksisiin vahvuuksiin

[18] Core Work-Related Skills, The Future of Jobs, Occupational Information Network/The World Economic Forum 2016 s.52-53

[19] Connecting The Dots, Made By Dyslexia 2017 s.14

Yhteyksien luominen

Yhteyksien luomisessa dyslektikkojen vahvuuksia ovat itsensä ymmärtäminen, yhteyden luominen, empatiakyky ja toisiin vaikuttaminen seuraavin tavoin:

- Poikkeukselliset valmiudet empatiaan, vaikuttamiseen, toisten ymmärtämiseen, suulliseen ilmaisuun, itsensä ja muiden valvontaan, suostutteluun, neuvotteluun, tunneälyyn, asioiden koordinointiin sekä henkilöiden hallinnointiin läpi sisältö- ja prosessitaitojen, sosiaalisten taitojen sekä resurssienhallinnan.
- Erittäin vahvat valmiudet empatiaan, muiden ja itsensä ymmärtämiseen sekä aktiiviseen kuuntelemiseen läpi prosessitaitojen.
- Vahvat valmiudet empatiaan, vaikuttamiseen, muiden ymmärtämiseen, kognitiiviseen joustavuuteen, kompleksiseen ongelmanratkaisuun ja palvelusuuntautuneisuuteen läpi kognitiivisten kykyjen, kompleksisten ongelmanratkaisutaitojen ja sosiaalisten taitojen.

Dysleksiset vahvuudet

Poikkeukselliset

- Suullinen ilmaisu
- Itsensä ja muiden arviointi
- Suostuttelu
- Neuvottelu
- Tunneäly
- Yhteistyökyky
- Ihmisten johtaminen

Erittäin vahvat

- Aktiivinen kuuntelu

Vahvat

- Kognitiivinen joustavuus
- Kompleksinen ongelmanratkaisu
- Palvelualttius

“

Koen erilaisiin tilanteisiin sopeutumisen helpoksi ja tunnen oloni niissä mukavaksi.

Karin Klerfelt
luennoitsija ja kirjailija

Olet hyvä niissä asioissa joissa olet, ja tulet työskentelemään ihmisten kanssa jotka ovat hyviä niissä asioissa, joissa sinä et ole.

Christer Olsson
luennoitsija ja johtamisvalmentaja

Dysleksiani on antanut minulle voimaa tarttua mahdollisuuksiin, oppia tunnistamaan oikea väärästä, oppia lukemaan kehonkieltä ja kuuntelemaan, miten asiat ilmaistaan.

Staffan Nordstrand
kirjailija

Työstän niitä asioita, joita voin ja joissa olen vahvimmillani ja myönnän, kun en osaa ja tarvitsen apua tai aikaa.

Maria Berghäll
luennoitsija ja perustaja
Piece of Value

Yhteyksien luominen – Yleinen taito[20, 21]

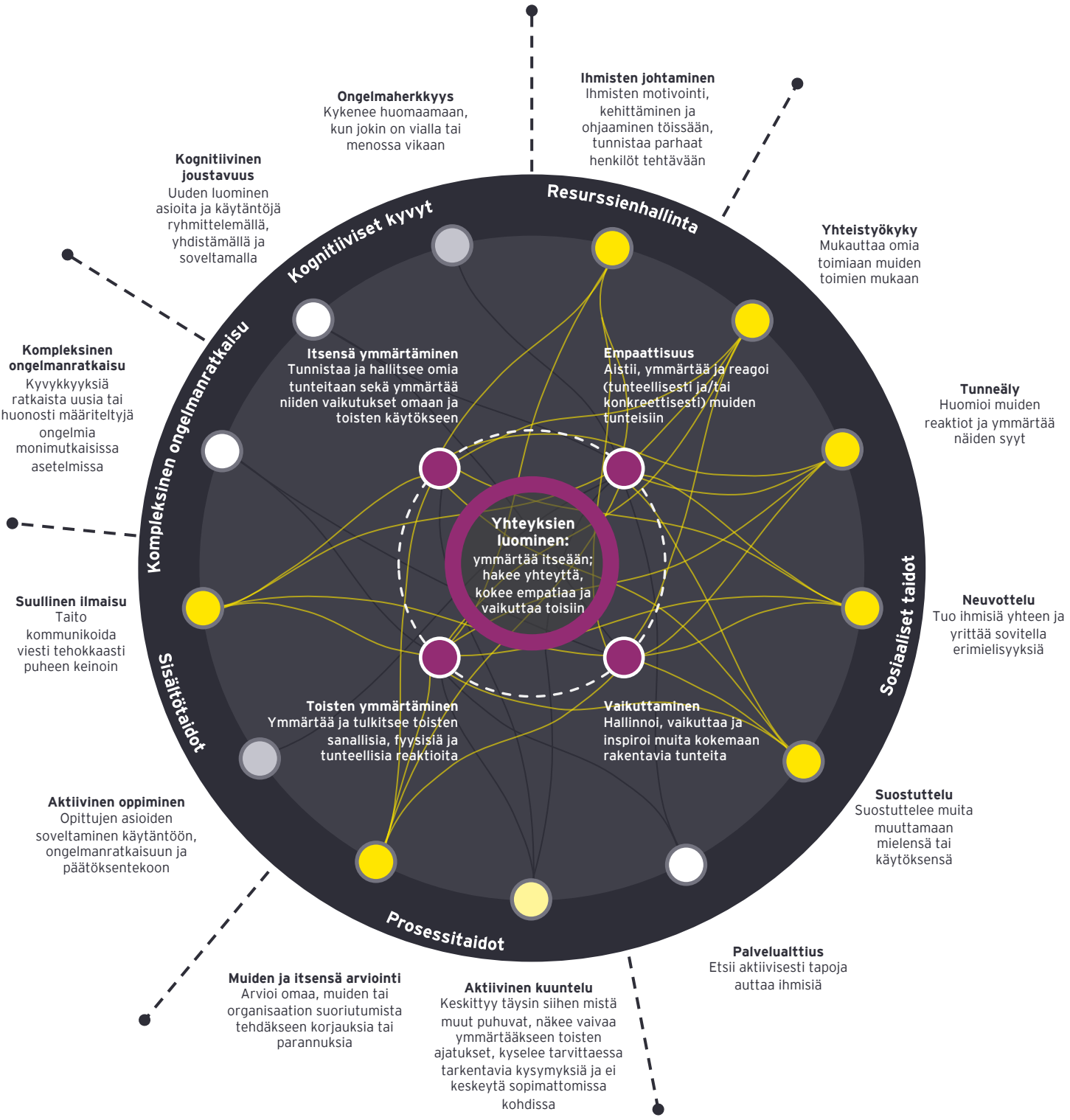

Ei tunnistettavissa yleisiin dysleksisiin vahvuuksiin

[20] Core Work-Related Skills, The Future of Jobs, Occupational Information Network/The World Economic Forum 2016 s.52-53

[21] Connecting The Dots, Made By Dyslexia 2017 s.14

Kokeileminen

Dyslektikot kykenevät tutkimaan uusia ideoita uteliaasti ja energisesti:

- Poikkeukselliset valmiudet toteuttaa, energisoida, tutkia sekä harjoittaa aktiivista oppimista ja luovuutta läpi kognitiivisten kykyjen ja sisältötaitojen.
- Erittäin vahvat valmiudet toteuttaa, tutkia, oppia ja harjoittaa kognitiivista joustavuutta läpi kognitiivisten kykyjen.
- Vahvat valmiudet toteuttaa, tutkia ja harjoittaa kompleksista ongelmanratkaisua läpi kompleksisten ongelmanratkaisutaitojen.

Dysleksiset vahvuudet

Poikkeukselliset

- Luovuus
- Aktiivinen oppiminen

Erittäin vahvat

- Kognitiivinen joustavuus

Vahvat

- Kompleksinen ongelmanratkaisu

“

Meidän tulisi uskoa itseemme ja omaan intuitioomme. Uskalletaan tehdä virheitä. Tarvitsemme lisää dyslektikkoja ajamaan kehitystä.

Pigge Werkelin
yrittäjä

Teille, jotka käytte koulua ja joilla on dysleksia, haluan sanoa: uskaltakaa yrittää, uskaltakaa tehdä virheitä, uskaltakaa keskustella siitä, että on dysleksia.

Simon Sköld
MMA-ottelija ja koulutusekspertti

Kaikki ovat lahjakkaita omalla tavallaan, ja kun sen ymmärtää, voi oppia mitä vain.

Christer Olsson
luennoitsija ja johtamisvalmentaja

Niille, joilla on dysleksia tulisi olla enemmän yksilöllistämistä.

Alexander Pärleros
perustaja
Framgångspodden -podcast

Kokeileminen – Yleinen taito[22, 23]

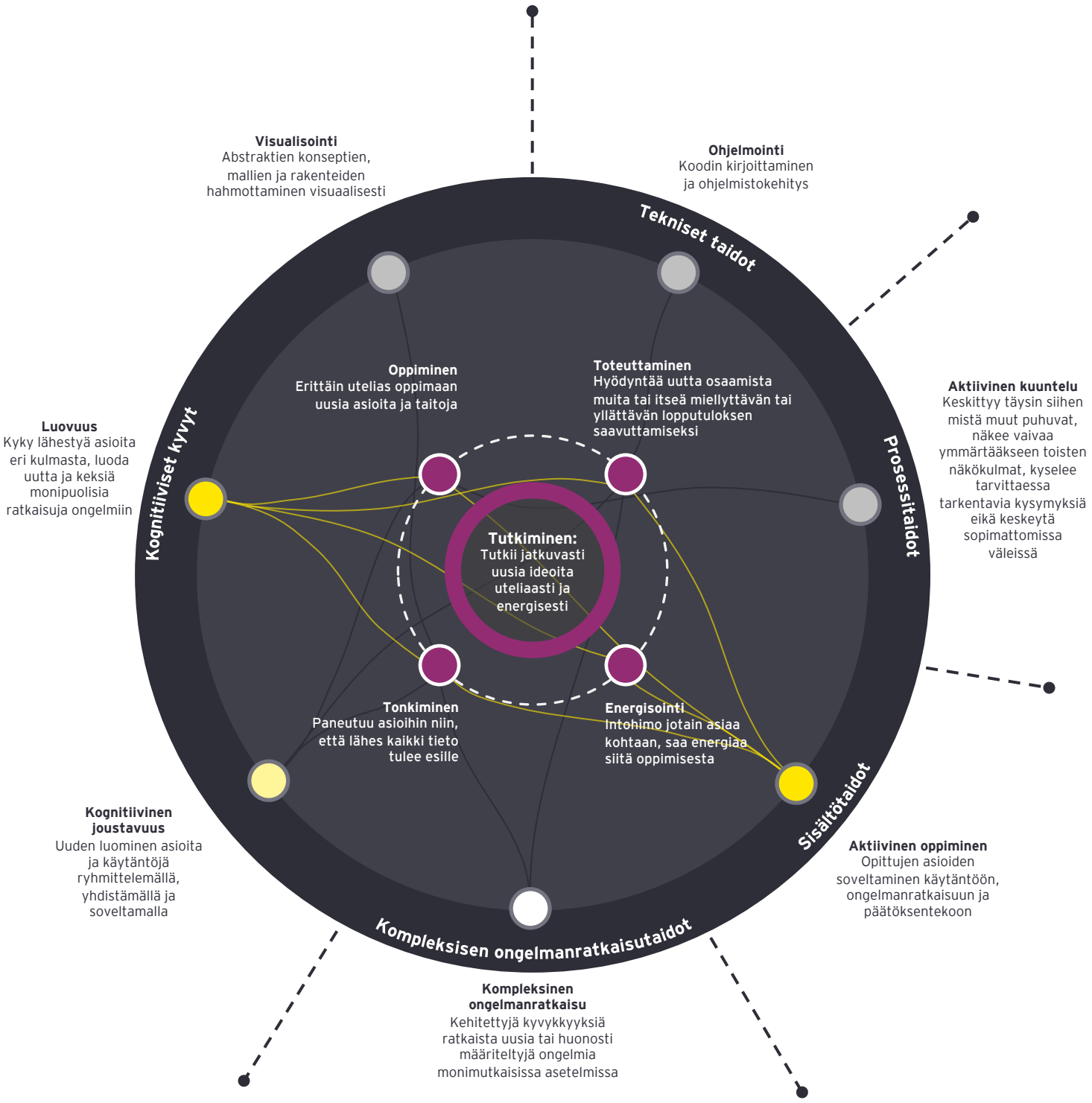

Ei tunnistettavissa yleisiin dysleksisiin vahvuuksiin

[22] Core Work-Related Skills, The Future of Jobs, Occupational Information Network/The World Economic Forum 2016 s.52-53

[23] Connecting The Dots, Made By Dyslexia 2017 s.14

Kommunikointi

Dyslektikot ovat taitavia viestijöitä, sillä he ovat tyypillisesti lahjakkaita kommunikoimaan selkeästi ja monipuolisesti. Dyslektikoilla on havaittu olevan:

- Poikkeukselliset valmiudet visualisoinnissa, luovuudessa, kirjallisessa ilmaisussa, suullisessa ilmaisussa, johtamisessa, resurssienhallinnassa sekä muiden opettamisessa ja ohjaamisessa.
- Vahvat valmiudet ongelmien tunnistamisessa, loogisessa päättelyssä, systeemianalyysissa, ICT-lukutaidossa sekä aktiivisessa oppimisessa ja kuuntelussa.

Dysleksiset vahvuudet

Poikkeukselliset

- Visualisointi
- Luovuus
- Kirjallinen ilmaisu
- Suullinen ilmaisu
- Mentorointi ja opettaminen
- Ihmisten johtaminen

Vahvat

- Ongelmien tunnistaminen
- Looginen päättely
- Systeemianalyysi
- ICT-lukutaito
- Aktiivinen oppiminen
- Aktiivinen kuuntelu

“

Ensimmäisen romaanini kirjoittaminen kesti neljä vuotta. En koskaan ajatellut, että minusta tulisi kirjailija – enhän osannut edes suunnitella kirjaa. Nyt kymmenen romaania myöhemmin, iso valkotaulu ja jopa seinä ovat edelleen minulle tärkeitä työkaluja. Minun on nähtävä tekstit edessäni isoin kirjaimin. Se antaa energiaa, innostaa ja edistää luovuutta.

Staffan Nordstrand
kirjailija

Minusta tuli tarinankertoja, sillä kirjoittaminen ei ollut kovin helppoa.

Helene Tursten
kirjailija

On tärkeää löytää oma tiensä, jolla voi hyödyntää omia vahvuuksiaan. Lukemisen ja kirjoittamisen maailma ei ole kaikki kaikessa.

Filip Poon
huippukokki

Dyslektikkojen lahjakkuus viestijöinä nojaa kahteen piirteeseen. Ensimmäinen on kyky keskittyä kokonaiskuvaan yksityiskohtiin takertumisen sijasta. Toinen liittyy taitoon hyödyntää kertomuksia muistin välineenä.

Simon Kyaga
psykiatrian ylilääkäri ja tutkija

Kommunikointi – Kognitiivinen kyvykkyys[24, 25]

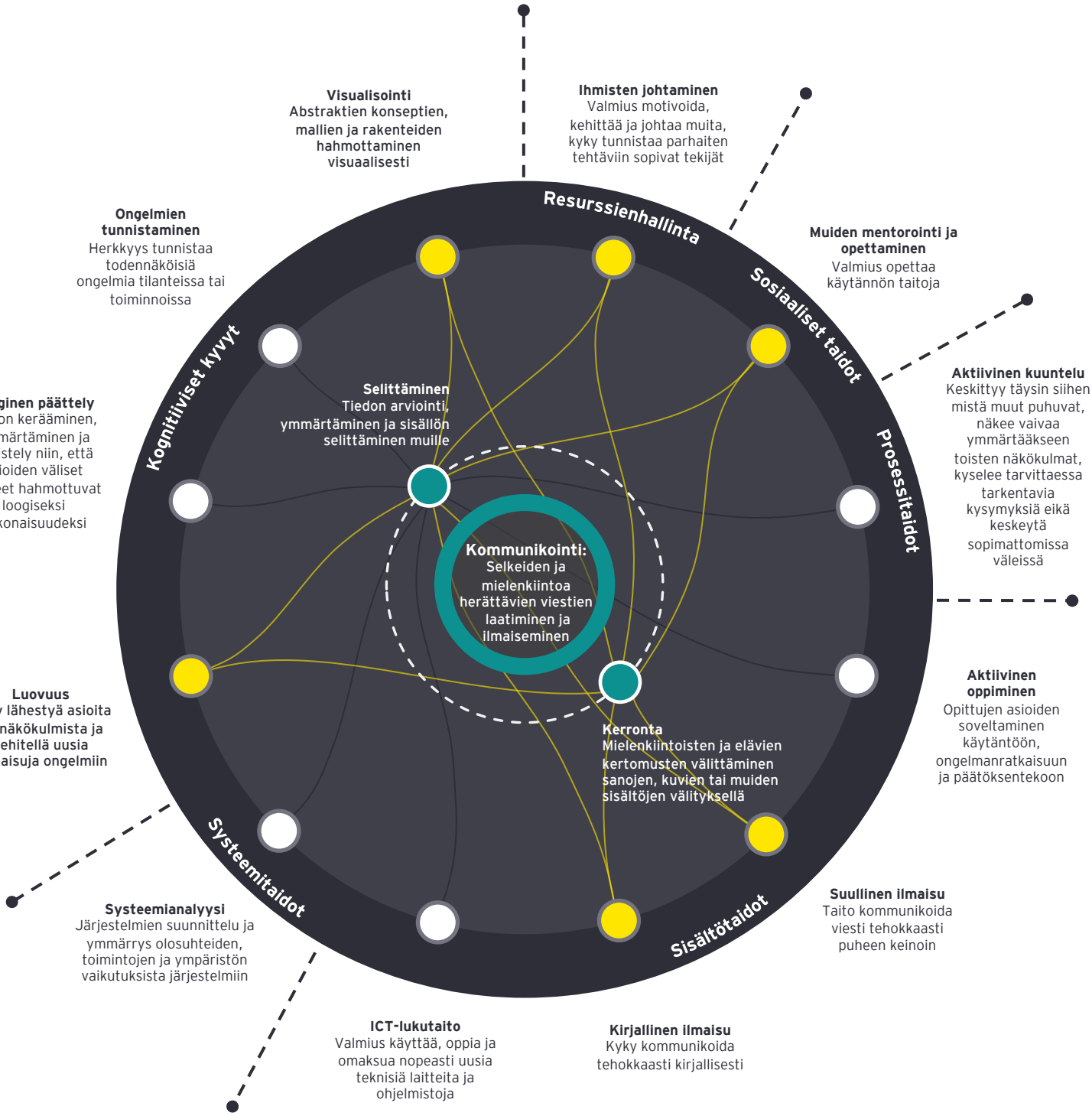

Ei tunnistettavissa yleisiin dysleksisiin vahvuuksiin

[24] Core Work-Related Skills, The Future of Jobs, Occupational Information Network/The World Economic Forum 2016 s.52-53

[25] Connecting The Dots, Made By Dyslexia 2017 s.13

Mielikuvitus

Mielikuvituksen avulla dyslektikot kykenevät luomaan uutta ja kehittämään uusia näkökulmia olemassa oleviin ideoihin:

- Poikkeukselliset valmiudet luoda, tulkita, visualisoida, toimia luovasti, harjoittaa kognitiivista joustavuutta sekä ilmaista itseään kirjallisesti ja ohjelmoida läpi kognitiivisten kykyjen, sisältötaitojen ja teknisten taitojen.
- Vahvat valmiudet luoda, tulkita ja harjoittaa loogista päättelyä ja systeemianalyysiä sekä suunnitella teknologiaa ja käyttäjäkokemusta läpi kognitiivisten kykyjen, järjestelmätaitojen ja teknisten taitojen.

Dysleksiset vahvuudet

Poikkeukselliset

- Visualisointi
- Luovuus
- Kognitiivinen joustavuus
- Kirjallinen ilmaisu
- Ohjelmointi

Vahvat

- Looginen päättely
- Systeemianalyysi
- Teknologian ja käyttäjäkokemuksen suunnittelu

“

Dysleksian haittapuolena on jatkuvan sisäisen kamppailun näkymättömyys ulospäin. Positiivista on kuitenkin se, että dysleksia on auttanut minua löytämään uusia polkuja joita kulkea ja antanut minun ratkaista ongelmia tavoilla, joita muut eivät välttämättä käyttäisi.

Hanna Liljehammar
PR-konsultti ja perustaja
Boye Sthlm PR

Tänä päivänä suurin osa kaikesta opetuksesta ruotsalaisissa kouluissa on tekstipohjaista. Me käytämme kokemuspohjaisempia ja käytännönläheisempiä keinoja, kun oppilaamme ovat nuoria. Kokemuksemme mukaan oppimisen ilo pääsee oikeuksiinsa ympäristössä, jossa oppilaat osallistuvat aktiivisesti. Mahdollisuus käyttää kaikkia aisteja, muodostaa sanoja ja kuvia sekä kehittää ideoita yhteistyössä lisää oppimista. Tämä on jotain mitä näemme kaikissa oppilaissamme, mutta varsinkin heissä, joilla on dysleksia.

Minéa Frykman
perustaja ja hallituksen puheenjohtaja
Lilla Djurgårdsakademien

Sain lukiossa mahdollisuuden pyörittää yritystä ja pääsin siten hyödyntämään vahvuuksiani: luovuutta, innovatiivisuutta, sosiaalisia taitoja. Opin miten markkinoida ja myydä. Näin luova puoleni pääsi urilleen.

Maria Berghäll
luennoitsija ja perustaja
Piece of Value

On pitkään ehdotettu, että luovuudella ja kyvyllä ajatella laatikon ulkopuolella olisi yhteys dysleksiaan. Vaikka tieteellinen todisteaineisto on rajattua, johtuu yhteys mahdollisesti siitä, että dysleksikot ajattelevat visuaalisemmin, mutta myös siitä, että kasvatus pakottaa heidät keksimään innovatiivisia uusia tapoja arkisiin ongelmiin. Näin mielikuvituksellisuudesta ja luovuudesta tulee omaksuttu tapa käsitellä elämäntilannetta.

Simon Kyaga
psykiatrian erikoislääkäri ja edelläkävijä

Mielikuvitus – Kognitiivinen kyvykkyys[26, 27]

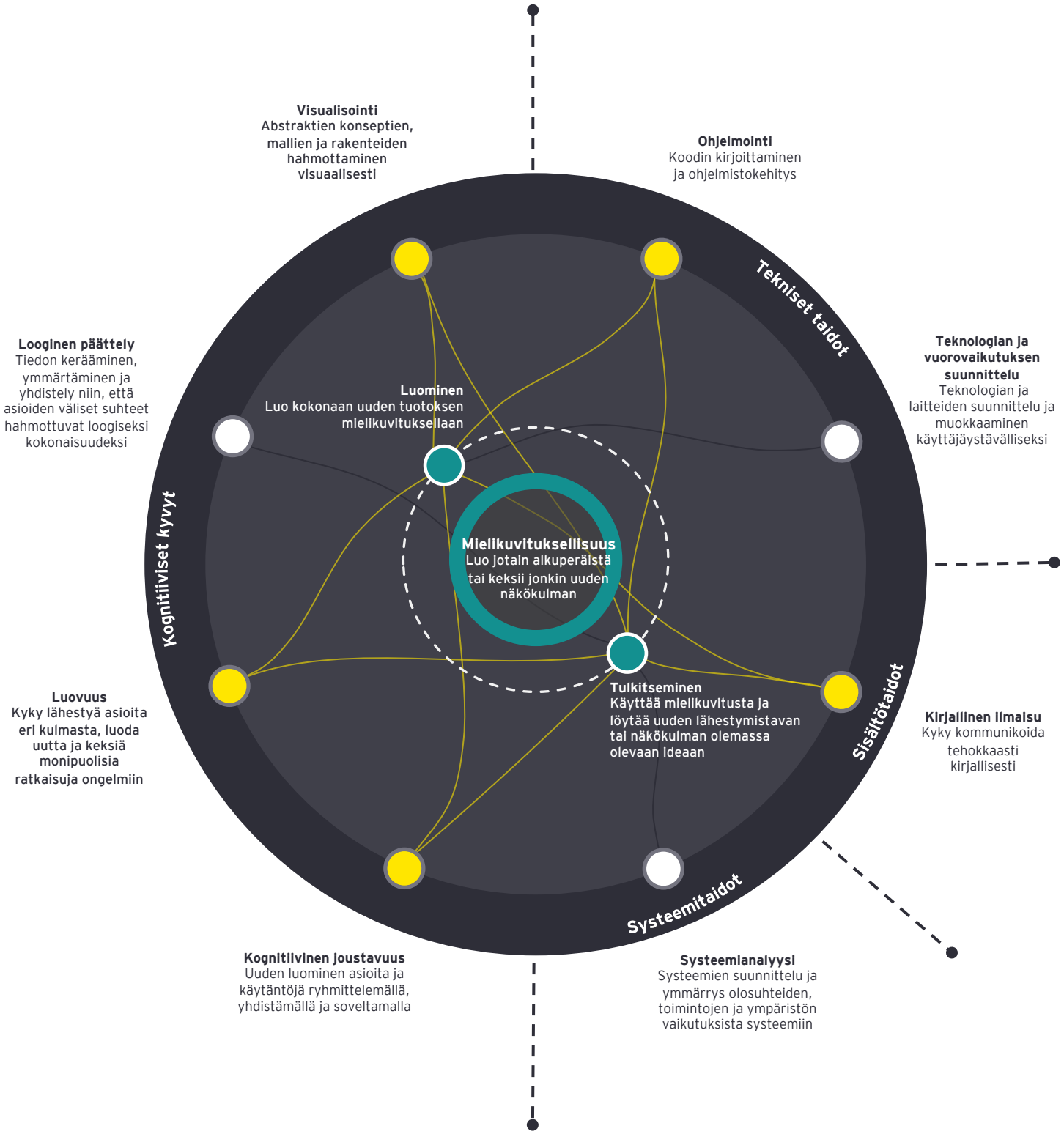

Ei tunnistettavissa yleisiin dysleksisiin vahvuuksiin

[26] Core Work-Related Skills, The Future of Jobs, Occupational Information Network/The World Economic Forum 2016 s.52-53

[27] Connecting The Dots, Made By Dyslexia 2017 s.13

Visualisointi

Dyslektikoilla on kyky olla vuorovaikutuksessa tilan, mielen, fyysisten ideoiden ja uusien käsitteiden kanssa. Vahvuudet esiintyvät seuravanlaisina valmiuksina:

- Poikkeukselliset valmiudet visualisoinnissa, luovuudessa ja kognitiivisessa joustavuudessa.
- Vahvat valmiudet loogisessa päättelyssä, järjestelmäanalyysissä, monimutkaisessa ongelmanratkaisussa, ICT-lukutaidossa, kirjallisessa ilmaisussa, aktiivisessa oppimisessa ja ohjelmoinnissa.

Dysleksiset vahvuudet

Poikkeukselliset

- Visualisointi
- Luovuus
- Kognitiivinen joustavuus

Vahvat

- Looginen päättely
- Järjestelmän analyysi
- Monimutkainen ongelmanratkaisu
- ICT-lukutaito
- Kirjallinen ilmaisu
- Aktiivinen oppiminen
- Ohjelmointi

“

Näen melodian päässäni aaltoina, ja olen löytänyt tavan työskennellä voidakseni nähdä kuvion sanoin. Siitä on tullut työkaluni. Tietäen, että se on vahvuuteni, saan siitä tänä päivänä itseluottamusta ja tiedän, että vaikka en olisikaan hyvä lukemaan, on muitakin asioita.

Linda Pira
artisti

World Economic Forum on linjannut taitoja, joita tarvitsemme tulevaisuudessa [...] Minusta se kuulostaa fantastiselta, koska tarvitsemme työpaikkoja, joissa korostetaan luovemman ajattelun merkitystä. Kyse on siitä, millaisen henkilön haluat houkutella työpaikallesi. Jos haluat yrityksesi selviytyvän tulevaisuudessa, kyse on innovaatiosta, luovuudesta, sosiaalisista taidoista tai inhimillisyydestä – dyslektikot voivat olla loistava voimavara.

Maria Berghäll
luennoitsija ja Piece of Valuen perustaja

Useissa tutkimuksissa on todettu, että dyslektikoilla on keskimääräistä parempi visualisointikyky. Dyslektikoilla on havaittu olevan esimerkiksi nopeampi kyky monimutkaisten lukujen kokonaisvaltaiseen visualisointiin. Tämä tarkoittaisi, että dyslektikot ovat parempia ymmärtämään kokonaiskuvan, joka voikin olla etu monissa eri yhteyksissä.

Simon Kyaga
psykiatrian ylilääkäri ja tutkija

Pitäisi olla paljon yksilöllisempää henkilöille, joilla on dysleksia.

Alexander Pärleros
Framgångspoddenin perustaja

Visualisointi – Kognitiivinen kyvykkyys[28, 29]

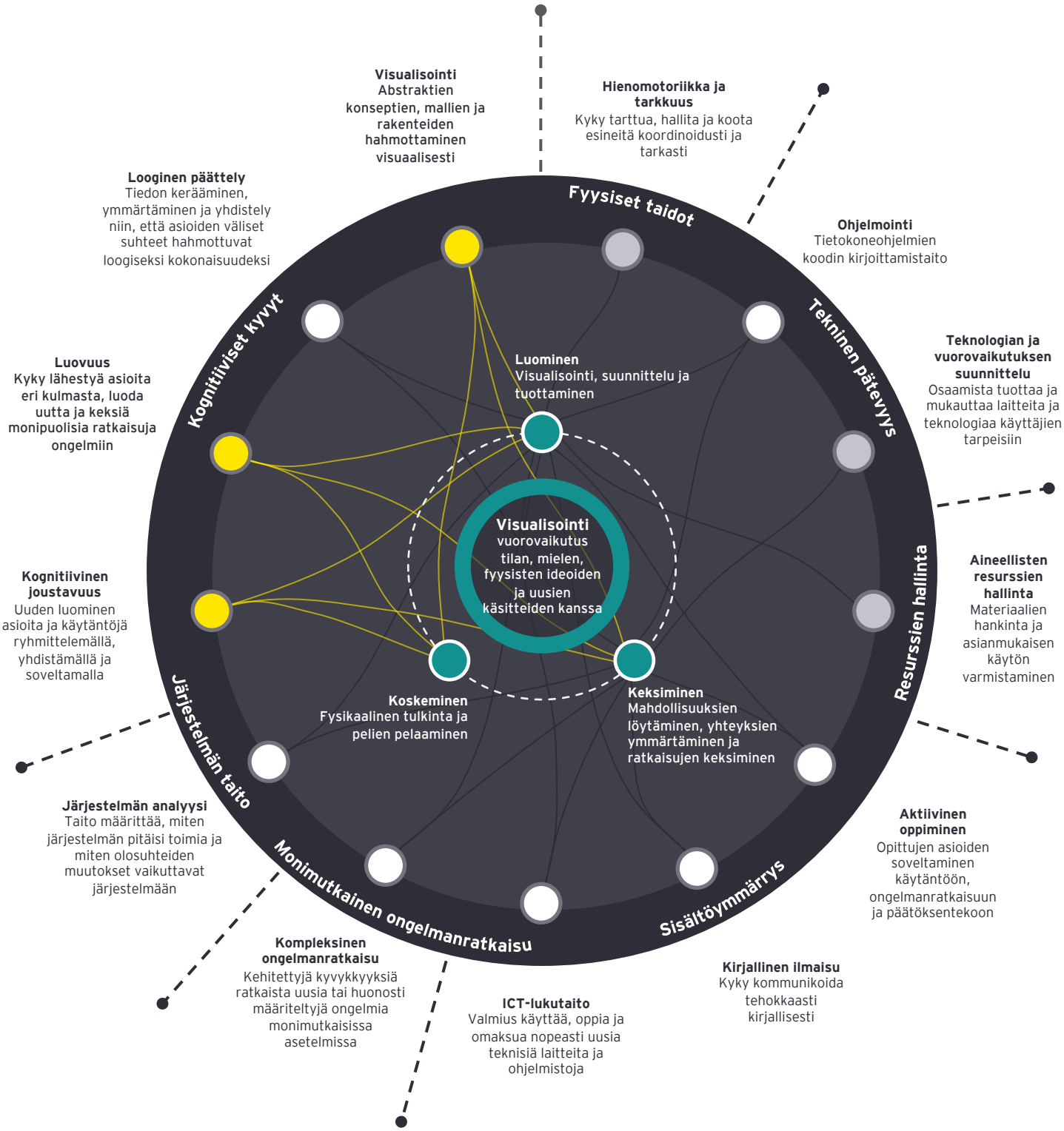

Ei tunnistettavissa yleisiin dysleksisiin vahvuuksiin

[28] Core Work-Related Skills, The Future of Jobs, Occupational Information Network/The World Economic Forum 2016 s.52-53

[29] Connecting The Dots, Made By Dyslexia 2017 s.14

Kokemuksia ja näkemyksiä

Edellisen osion pohjalta meillä on nyt parempi käsitys dyslektikkojen vahvuuksista.

Parantaaksemme tätä ymmärrystä entisestään halusimme havainnollistaa dyslektikkojen kokemuksia ja tarjota heille mahdollisuuden kuvailla sitä matkaa, jonka he kulkevat tai ovat kulkeneet työllistyäkseen.

Havainnollistaaksemme tätä matkaa haastattelimme kaiken ikäisiä dyslektikkoja eri kokemus-, koulutus- ja työtaustoista. Loimme haastatteluiden pohjalta neljä erilaista persoonaa, jotka kuvastavat dyslektikkojen elämää eri näkökulmista.

Vaikka dyslektikoilla on kyky ja mahdollisuus tuoda arvokkaita voimavaroja työelämään, sitä varjostaa usein negatiiviset käsitykset dysleksiasta.

Vain 3 prosenttia väestöstä näkee dysleksian positiivisena piirteenä.

Luomiemme personien avulla yritämme havainnollistaa sitä, kuinka nämä negatiiviset käsitykset ja ennakkoluulot vaikuttavat dyslektikkojen elämään.

Persoonat

“Olen dyslektikko, mutta sillä ei ole ollut suurta vaikutusta elämääni. Olen sellainen kuin olen.

Persoona 1 - Kristian

Dysleksialla ei ole suurta vaikutusta arkeen.

Tausta

Kristian työskentelee luovana johtajan viestintätoimistossa ja asuu vaimonsa sekä kahden tyttärensä kanssa Helsingissä. Hän tykkää viettää vapaa-aikansa yhdessä perheensä ja koiransa kanssa ulkoillen, ja lähtee pyörälenkille kaivatessaan omaa aikaa. Kuten muutkin perheenjäsenet, myös Kristian on käytännönläheinen ja tykkää tehdä asioita käsillään niin kotona kuin töissä. Hänen vanhempansa ovat myös dyslektikkoja, mutta eivät ole koskaan käyneet dysleksiatesteissä. Yleisesti ottaen dysleksia ei ole aiheuttanut Kristianille tai hänen perheelleensä ongelmia. Kristianin uravalinta visuaalisena suunnittelijana mahdollistaa sen, että hän saa hyödyntää työssään vahvuuksiaan.

Suhde dysleksiaan

Avoimuus — Ei koe tarvetta ottaa dysleksiaa puheeksi, mutta häntä ei myöskään haittaa keskustella siitä.

Kyvyt — Uskoo, että dysleksia on luonut lasikaton, mutta työskentelee parantaakseen taitojaan.

Mielenterveys — Työtahti voi olla stressaava, mutta hän on keksinyt itselleen toimivia selviytysmistekniikoita.

Vahvuudet opinnoissa

- Taide, suunnittelu ja teknologia
- Urheilu
- Luova kirjoittaminen

Vahvuudet töissä

- Monimutkaisen tiedon visualisointi ja yksinkertaistaminen
- Kommunikoi ideat tehokkaasti tiimille ja asiakkaille
- Ongelmanratkaisu

Dysleksiset taidot

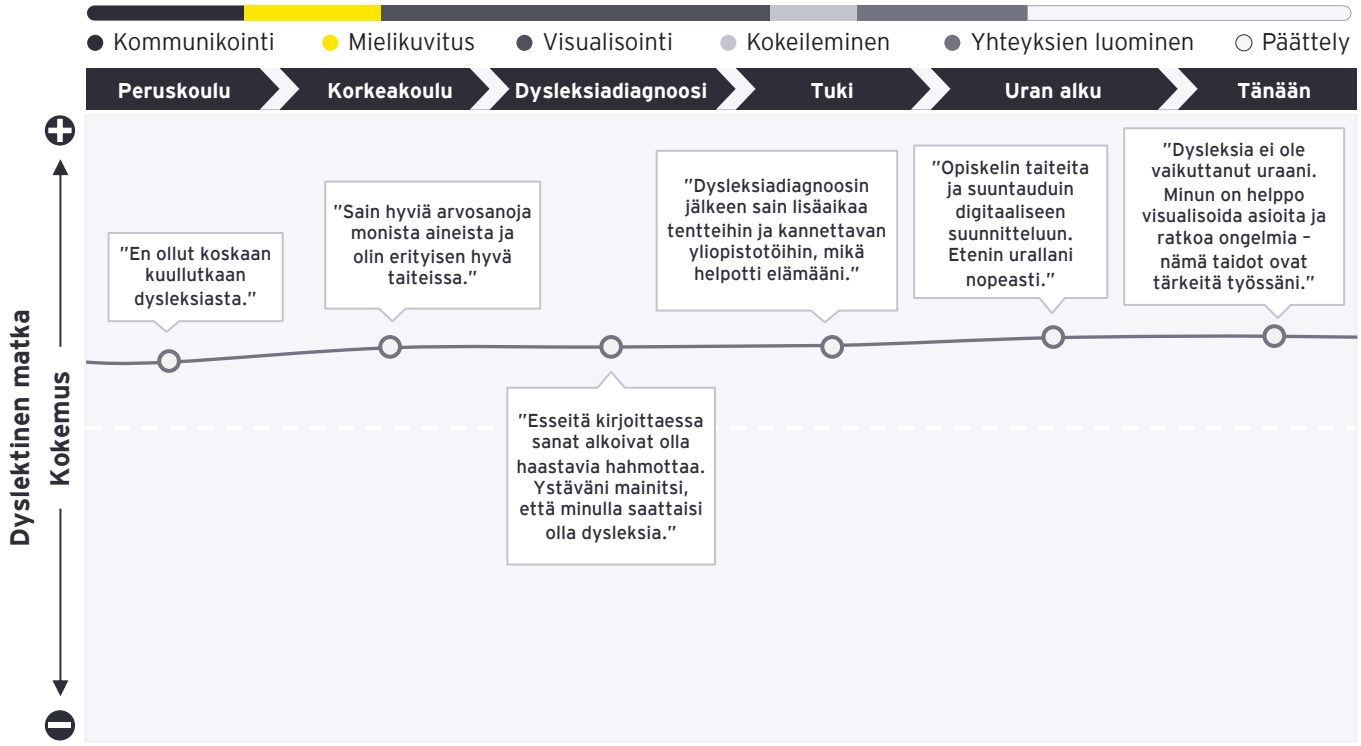

Persoonat

“Dysleksia on kirous – mikään ei ole koskaan auttanut, ja se on tehnyt elämästäni kurjaa.

Persoona 2 – Michelle

Dysleksia on aiheuttanut merkittäviä haasteita, eikä Michelle ole saanut tarvittavaa tukea.

Tausta

Michelle työskentelee hoitajana vanhainkodissa. Hän asuu poikaystävänsä ja kahden kissansa kanssa Hämeenlinnassa. Hänen lempiharrastuksensa on neulominen, ja hitaasta lukukyvystä huolimatta hän pitää romaaneista. Michelle ei onnistunut saattamaan opintojaan loppuun antropologiassa tai ravitsemustieteissä ja näkee syyksi dysleksian. Opiskelu on aiheuttanut hänelle paljon stressiä ja ahdistusta, joka johti masennukseen. Hän pärjää hyvin nykyisessä työssään, mutta menetetyt mahdollisuudet harmittaavat häntä.

Suhde dysleksiaan

Avoimuus — Haluaisi puhua enemmän dysleksiasta, mutta kukaan ei kysy eikä hän halua tulla arvostelluksi.

Kyvyt — Dysleksia tuntuu fyysiseltä rajoitteelta. Hän ei usko, että mikään voi auttaa.

Mielenterveys — Dysleksia on jatkuva taakka. Se aiheuttaa hänelle ahdistusta ja masennusta.

Vahvuudet opinnoissa

- Taide ja käsityöt
- Tarinankerronta
- Ideoiden yhdistely ja esittäminen

Vahvuudet töissä

- Empatia ja muiden haasteista välittäminen
- Hyvä kuuntelija
- Muiden kannustaminen ja motivointi

Dysleksiset taidot

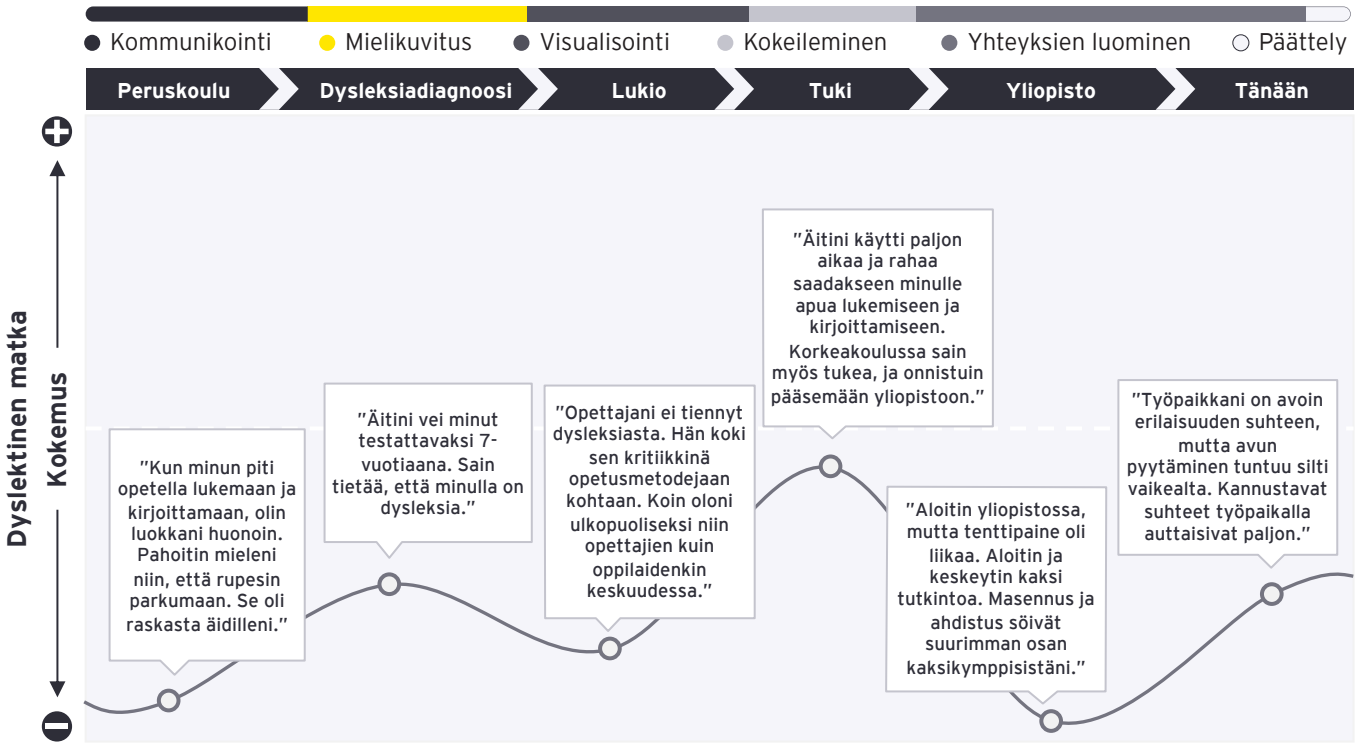

Persoonat

“Minulla on ongelmani, mutta oikeanlaisella tuella olen aivan yhtä hyvä kuin kollegani.

Persoona 3 – Tuomas

Etsii aktiivisesti tekniikoita ja tukea kompensoimaan dysleksian aiheuttamia haasteita.

Tausta

Tuomas on konsultti lahtelaisessa yrityksessä. Hän on erittäin keskittynyt uraansa ja tekee töitä saavuttaakseen ylennyksen seniorikonsultiksi. Koulussa Tuomas harjoitti paljon esittäviä taiteita. Nyt hän pitää elokuvien katsomisesta ja teatterissa käymisestä. Ennen kuin hänellä todettiin dysleksia, hän oli hyvin itsekriittinen. Nykyään hän kertoo dysleksiastaan muille vain jos hänen on pakko, koska hän ei halua antaa vaikutusta, että käyttäisi dysleksiaa tekosyynä töissä. Töiden ulkopuolella hän hakee tukea mistä pystyy ja osallistuu aktiivisesti dysleksiatukiryhmään.

Suhde dysleksiaan

Avoimuus — Kokee, ettei voi puhua dysleksiasta töissä, koska se nähtäisiin tekosyynä.

Kyvyt — Uskoo, että dysleksia on luonut lasikaton, mutta työskentelee parantaakseen taitojaan.

Mielenterveys — Työtahti voi olla stressaava, mutta hän on keksinyt itselleen toimivia selviytysmistekniikoita.

Vahvuudet opinnoissa
- Urheilu ja esittävät taiteet
- Musiikki
- Visuaalinen oppiminen

Vahvuudet töissä
- Tehokas ideoiden kommunikointi ja visualisointi
- Organisointi
- Luova kirjoittaminen

Dysleksiset taidot

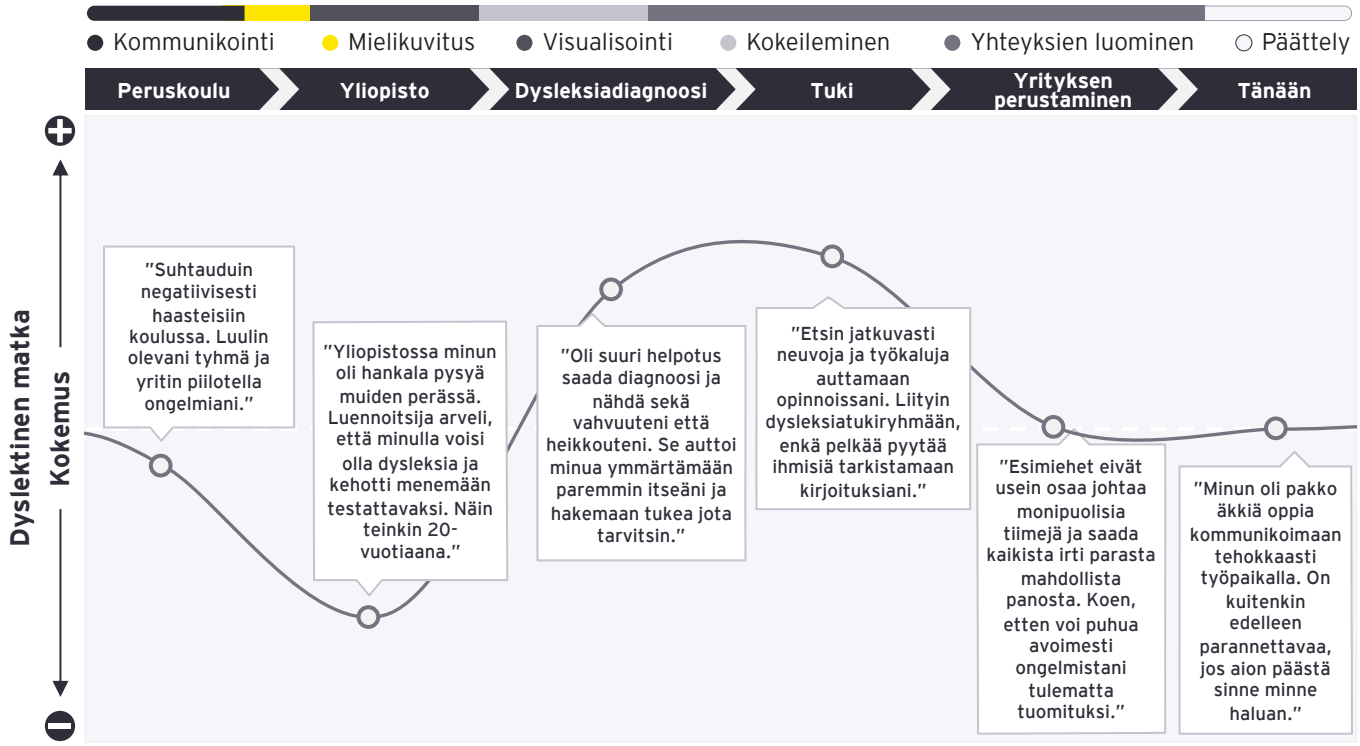

Persoonat

“Dysleksia on kirous – mikään ei ole koskaan auttanut, ja se on tehnyt elämästäni kurjaa.

Persoona 4 – Amina

Koki dysleksian ennen haasteeksi, mutta kokee sen nykyään vahvuutena.

Tausta

Amina pyörittää pientä frontend-kehitysfirmaa Helsingissä. Hän on aina ollut hyvä taiteissa ja nautti matematiikasta koulussa. Hän opetteli koodaamaan itsenäisesti, ja hackathoneista tuli hänelle harrastus. Hänen arvosanansa eivät riittäneet yliopistoon. Hän teki kaikenlaisia töitä ja koodasi vapaa-ajallaan. Hänen mielestään työpaikkailmoitukset olivat aina puistattavia, koska niissä oli tarkkaan määritellyt vaatimukset, joissa peräänkuulutettiin hyviä kirjallisen ilmaisuntaitoja. Siksi hän harvoin hakikaan töitä. Muutama vuosi sitten hän perusti yrityksen muutaman ystävänsä kanssa. Hän on myös neurodiversiteetin ja sen liiketoiminnallisten hyötyjen puolestapuhuja.

Suhde dysleksiaan

Avoimuus — Ylpeä dyslektikko, joka haluaisi toimia roolimallina muille dyslektikoille.

Kyvyt — Hän on tietoinen haasteistaan, mutta vahvuuksiinsa keskittyminen auttaa häntä menestymään.

Mielenterveys — Dysleksia vaikutti häneen aiemmin, mutta nyt hän näkee sen vahvuutena ja voimavarana.

Vahvuudet opinnoissa

- Matematiikka, tieteet ja teknologia
- Taide ja suunnittelu
- Urheilu

Vahvuudet töissä

- Monipuolisen tiimin johtaminen
- Monimutkaisten ideoiden toteuttaminen
- Ideoiden tuottaminen ja ongelmanratkaisu

Dysleksiset taidot

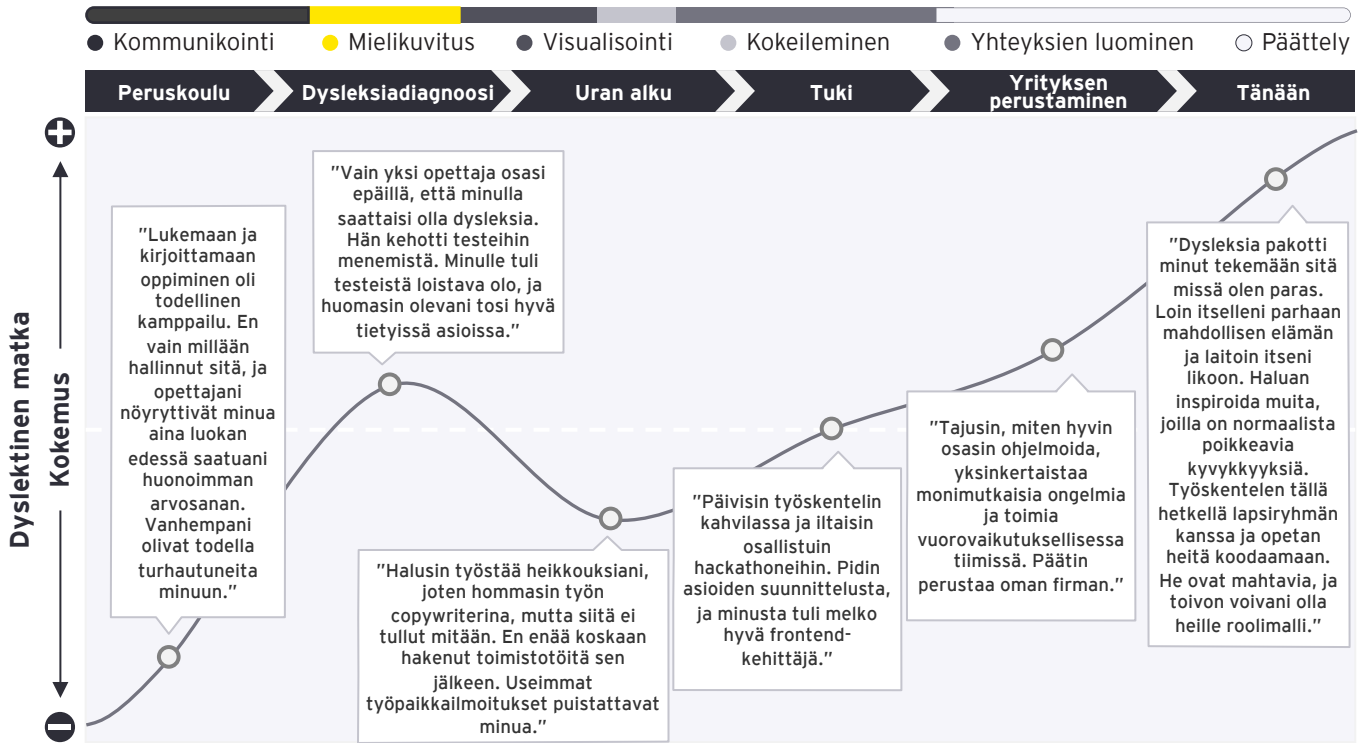

Katsaus koulutukseen

Edellä esitellyt persoonat korostavat, miten erilaisia kokemuksia eri henkilöillä voi olla. Kokemuksista riippumatta persoonien tarinat paljastavat, kuinka koulutuksella voi olla pysyvä vaikutus dyslektikkojen elämään.

Tarkastellessamme koulutusta (peruskoulu, korkeakoulu, yliopisto) luomiemme persoonien ja muiden haastattelemiemme opiskelijoiden ja heidän vanhempiensa näkökulmasta voimme tehdä seuraavat havainnot:

(Osana tätä selvitystä olemme koonneet kommentteja haastatelluilta dyslektikoilta siitä, mitä dysleksia heille itselleen merkitsee[30].)

- **Tietoisuus dyslektikkojen kyvyistä koulussa on usein rajattua.** Lapset ja heidän vanhempansa kokevat usein turhauttavaksi sen, että opettajilla ja muulla opetushenkilökunnalla on rajattu ymmärrys dysleksisistä kyvykkyyksistä.

> Jokainen päivä on kuin kamppailu – dysleksian kanssa eläminen on tosi uuvuttavaa, ja joskus turhaudun niin paljon, että alkaa itkettää.

> Dysleksia on hyvin väärinymmärretty. Useimmat ihmiset eivät tiedä siitä mitään ja heillä on ennakkoluuloja, kuten se, että dyslektikot ovat laiskoja ja tyhmiä.

- **Dysleksian varhaisella tunnistamisella on suuri merkitys.** Dysleksiatutkimus voi tuoda selkoa niin dysleksian tuottamien haasteiden kuin vahvuuksien tunnistamiseen. Testaaminen on myös olennaisessa roolissa koulussa koetun jatkuvan epäonnistumisen tunteen ehkäisyssä.

> Tulosten näkeminen on suuri helpotus. Se auttaa poistamaan paineita ja tunnistamaan omat vahvuuteni tehden minusta itsevarmemman.

> Tutkimus avaa ovet tarpeellisiin tukipalveluihin — tutkimuksissa käyminen oli paras päätös, jonka olen koskaan tehnyt.

- **Mukautettu tuki dyslektikoilla voi olla olennainen osa heidän onnistumistaan.** Koulujen tarjoama, erityisesti henkilökohtainen ja pienryhmätuki sekä valmennus ja mentorointi voivat vaikuttaa merkittävästi dysleksikkojen itsetunnon kohottamiseen.

> Henkilökohtainen tutorointi auttaa minua menestymään. Se auttoi minut oikeille raiteille.

> Valmennus ja tutorointi auttoivat minua ymmärtämään paremmin itseäni ja avasivat minulle uuden tavan ajatella.

- **Apu voi olla merkittävää koulujen keskittyessä vahvuuksien kehittämiseen ja haasteiden kanssa tukemiseen.** Avoimuus erilaisista kyvykkyyksistä ja inklusiivisuuden edistäminen ovat avainasemassa dysleksikkojen vahvuuksien tukemisessa ja kehittämisessä.

> Tyttärelläni on dysleksia, mutta hän saa silti hyviä arvosanoja, koska häntä arvostellaan hänen ideoidensa perusteella. Se tekee todella hyvää hänen itsetunnolleen.

> Kouluni on hyvä tekemään dyslektikkojen elämästä helppoa. Tämä on auttanut kasvattamaan itsetuntoani.

- **Perinteiset kokeet usein korostavat dyslektikkojen haasteita.** Standardoidut tavat testata osaamista voivat aiheuttaa dyslektikoissa turhautumista ja syödä heidän itsetuntoaan jo lapsuudessa. Tällä voi olla pitkäaikaisia seurauksia esimerkiksi yliopistoon haettaessa tai työelämässä.

> Minusta tuntuu, että koulussa minua ei arvostella oikeiden taitojeni mukaan.

> Opin hyvin erilaisella tavalla. Kokeet voivat olla erittäin stressaavia.

[30] Dyslexia Survey, EY 2018, haastattelut joita EY UK on suorittanut dyslektikoille

- **Tukiryhmät voivat tarjota dyslektikoille mahdollisuuden olla avoimia dysleksiastaan.** Puhuminen samanhenkisten henkilöiden kanssa antaa yksinäisiksi tunteville ihmisille mahdollisuuden puhua muiden kanssa, joilla on samanlaisia kokemuksia. Tämä voi lisätä heidän itseluottamustaan.

> Olen hyvin läheinen ystävieni kanssa, joilla on myös dysleksia. Tuemme toisiamme paljon ja on mukavaa jutella ihmisten kanssa, joilla on samanlaisia kokemuksia.

> Pidän ryhmässä työskentelystä ja ihmisten yhteen saattamisesta – onkin tärkeää, että meillä on tukiryhmä.

Johtopäätös:

- Koulusta saatu kokemus voi vahvistaa negatiivista käsitystä dysleksiasta. Keskittyminen dysleksisiin haasteisiin ja standardoituihin testaustapoihin sekä rajoitettu ymmärrys dysleksiasta voivat korostaa negatiivista käsitystä ja vaikuttaa negatiivisesti dyslektikkojen itseluottamukseen koulutuksen suhteen.
- Dysleksian diagnosointi on välttämätöntä dyslektikoille, jotta heidän haasteitaan ja vahvuuksiaan ymmärretään paremmin. Kaikilla ei kuitenkaan ole samanlaisia mahdollisuuksia päästä tutkimuksiin.
- Dyslektikkojen koulunkäynti helpottui merkittävästi, kun tietoa dysleksian haasteista ja vahvuuksista oli saatavilla, tutkimuksiin pääsy oli mahdollista ja mukautettua tukea ja tukiryhmiä oli tarjolla.

> Koulutuslain mukaan kaikilla opiskelijoilla on oikeus yhdenvertaiseen koulutukseen. Dyslektikoille dysleksian varhainen havaitseminen ja apuvälineet ovat tärkeitä edellytyksiä kehittyä ja saavuttaa täysi potentiaali. Tämä asettaa dysleksian tuntemukselle ja ymmärtämiselle vaatimuksia siitä, että sekä haasteet että vahvuudet tunnistetaan ja hyödynnetään. Kaikki opiskelijat ovat ainutlaatuisia ja heillä on erilaisia tapoja omaksua ja jakaa tietoa, mikä olisi nähtävä voimavarana, koska juuri meidän eromme edistävät monitahoista ja kehittyvää yhteiskuntaa.
>
> **Kim Waller**
> Prinsparet-säätiön pääsihteeri

> Kouluissa tarvitaan enemmän ymmärrystä dysleksian haasteiden ja vahvuuksien tunnistamiseen – vahvuuksiin keskittyminen on välttämätöntä. Meillä on oltava parempi tapa auttaa niitä lapsia, joiden kyvyt poikkeavat standardoidusta normaalista.
>
> **Kate Griggs**
> perustaja ja toimitusjohtaja
> Made By Dyslexia

> On aikuisten vastuulla tarjota apua.
>
> **Linda Pira**
> artisti

> Kun opettajia autetaan ymmärtämään dysleksisiä taitoja, heillä on mahdollisuuss tunnistaa jo varhain ne opiskelijat, joilla on alttius luku- ja kirjoitusvaikeuksille. He aloittavat järjestelmällisen henkilökohtaisen tutoroinnin ja varmistavat, että luokkahuoneympäristö on salliva ja erot oppilaiden välillä hyväksytään. Tällöin dyslektikoilla on mahdollisuus kehittyä koulussa vertaistensa rinnalla. Onkin siis tärkeää ymmärtää, että jotkut tarvitsevat hieman erilaista tukea ja työkaluja saavuttaakseen täyden potentiaalinsa. Heillä on oikeus valita koulutuksensa kuten kaikilla muillakin, eivätkä dyslektikot ole missään tapauksessa vähemmän lahjakkaita kuin muut opiskelijat. Koulun vastuulla on tehdä tämä selväksi.
>
> **Elisabeth Marx**
> Erikoisopettaja

Katsaus työllisyyteen

Edellä esitellyt persoonat viittaavat siihen, että ihmisillä on lukuisia erilaisia kokemuksia dysleksiasta työelämässä. Toiset näkevät dysleksian ainoastaan eroina työskentelytavoissa, kun taas toiset kokevat dysleksian haastavan merkittävästi heidän urakehitystään.

Tarkasteltaessa työllistymistä persoonien näkökulmasta ja muiden työssäkäyvien aikuisten haastatteluiden pohjalta voidaan tehdä seuraavanlaiset havainnot:

(Osana tätä selvitystä olemme koonneet kommentteja haastatelluilta dysleksikoilta siitä, mitä dysleksia heille itselleen merkitsee[31].)

- **Standardoidut rekrytointiprosessit voivat rajoittaa dyslektikkojen mahdollisuuksia.** Standardoidut työpaikkailmoitukset ja työnhakuprosessit voivat estää dyslektikkoja hakemasta avoimiin positioihin ja toimiin.

> Haen tällä hetkellä töitä, ja mikäli olen maininnut sanan ”dyslektikko” hakemuksessani, vastaukset ovat olleet pelkästään kielteisiä.

> Työpaikkailmoituksen kuvaus on estänyt minua hakemasta työpaikkaa aikaisemminkin.

- **Tietoisuus dyslektikkojen kyvyistä työpaikoilla on usein rajoittunutta.** Dysleksia yhdistetään yleisimmin sen haasteisiin, ja siksi myös työpaikoilla ymmärrys usein rajoittuu niihin.

> Tietoa ei yleensä ole juurikaan saatavilla ja ihmisillä on aiheesta paljon stereotypioita, millä on vaikutusta itseluottamukseeni.

> Dysleksiaan liittyy voimakkaita stigmoja. Jotkut kuvittelevat, että en ole yhtä pätevä kuin vertaiseni, kun taas toiset eivät ymmärrä koko asiaa ja kokevat olonsa epämukavaksi keskustellessaan asiasta kanssani.

- **Osallistava työympäristö helpottaa dysleksiasta puhumista.** Kun dyslektikot kokevat olonsa turvalliseksi dysleksiasta puhuessaan, itseluottamus lisääntyy ja ymmärrys dyslektikkojen kyvykkyyksistä kasvaa.

> Tunnen oloni turvalliseksi dysleksiani kanssa ja koen, että pysty hyödyntämään vahvuuksiani ja minimoimaan riskit, kun kerron asiasta kollegoilleni.

> Minulle on tärkeää saada kertoa kuinka ajattelen ja toimin, sillä se voi olla hyödyllistä muiden kanssa yhdessä työskennellessä.

- **Johtamistyylien mukauttaminen siten, että fokus on henkilön vahvuuksissa, voi vaikuttaa positiivisesti dysleksisiin vahvuuksiin.** Joustava ja proaktiivinen työskentely haasteiden parissa sekä vahvuuksiin keskittyminen mahdollistaa paremman lopputuloksen niin työnantajien kuin dyslektikkojen näkökulmasta.

> Räätälöin tehtävän keskittymään henkilön vahvuksiin – tämä todella avasi silmäni dysleksisistä vahvuuksista.

> Työllistän neljä ihmistä, joilla on kaikilla dysleksia. Työskentelemme kaikki vahvuuksiemme ympärillä ja se todella toimii.

- **Tukiryhmät, verkostot, mentorointi ja valmentaminen työpaikoilla ovat elintärkeitä dyslektikoille.** Puhuminen ja samanhenkisten ihmisten tuki antavat dyslektikoille mahdollisuuden osoittaa vahvuutensa työelämässä ja auttavat työskentelytapojen hallinnassa.

> Työskentelen dysleksiavalmentajan kanssa, joka auttaa minua hallitsemaan työkuormaani. Vaadittu työtahti on välillä melko hurja, ja valmentaminen todella auttaa minua.

> Mentorin kanssa työskentely teki olostani mukavan ja auttoi minua hyväksymään sen, kuka olen töissä.

[31] Dyslexia Survey, EY 2018, I

- **Apuvälineiden saatavuus on tärkeää dyslektikkojen itseluottamuksen kannalta.** Apuvälineet lisäävät dyslektikkojen luottamusta siitä, että he selviytyvät lukemista tai kirjoittamista vaativista tehtävistä.

> Käytän äänitallenninta kokouksissa, ja lukutaitoa tukevat ohjelmistot tukevat minua työskennellessäni pitkien asiakirjojen parissa. Tämä todella auttaa minua työssäni.

> Ohjelmistot, jotka auttavat minua oikeinkirjoituksen ja kieliopin kanssa, lisäävät merkittävästi itseluottamustani.

Johtopäätös:

- Työelämäkokemukset voivat osaltaan vaikuttaa siihen, että dysleksiaan suhtaudutaan kielteisesti. Keskittyminen dyslektikkojen haasteisiin, vähäinen tietoisuus dysleksiasta ja standardoitu rekrytointiprosessi voivat korostaa näitä näkemyksiä. Tämä voi puolestaan vaikuttaa kielteisesti dyslektikkojen itseluottamukseen työelämässä.
- Kun dyslektikkojen kokemista haasteista ja vahvuuksista ollaan tietoisia ja työympäristö on luonteeltaan osallistava, myös kollegojen välinen keskustelu dysleksiasta on avoimempaa.
- Räätälöidyt työskentelymenetelmät, kuten mentorointi, valmentaminen ja lukutataitoa tukevat ohjelmistot, luovat dyslektikoille hyvän perustan hallita työtään ja rakentaa itseluottamustaan.

Sekä koulutukseen että työllisyyteen pohjautuviin havaintoihin perustuen voidaan päätellä:

- Kun dysleksia yhdistetään vain siihen liittyviin haasteisiin, dyslektikkoja saatetaan estää saavuttamasta täyttä potentiaaliaan.
- Positiivisia lopputuloksia voidaan saavuttaa keskittymällä dyslektikkojen vahvuuksiin ja tarjoamalla tukea heidän kokemiinsa haasteisiin, koska näin heidän kykyjään ymmärretään paremmin.

> Kaikille johtajille vinkkinä: keskittykää siihen, mitä teemme oikein. Se on auttanut minua olemaan näkemättä dysleksiaa esteenä.

Karin Klerfelt
luennoitsija
kirjailija ja innoittaja

Olen tehnyt töitä 2000-luvun alusta lähtien muuttaakseni ja laajentaakseni mielikuvaa dysleksiasta. Maailmalla on viime vuosina tapahtunut ja tapahtuu edelleen paljon sen eteen, että tietämys dysleksian kokonaiskuvasta lisääntyisi. Monet meistä tekevät kansainvälistä yhteistyötä tämän mielikuvan edistämiseksi. Myös yritysten kanssa työskentely on keskeistä dysleksian ymmärtämisen lisäämiseksi. Voimme olla tietoisempia erilaisista kyvykkyyksistä, mikä tarkoittaa erilaisten lähestymistapojen ja erilaisten kompetenssien hyväksymistä ja näkyväksi tekemistä. Meillä ei ole varaa jättää huomioimatta näitä taitoja ja tiedämme, että dysleksiaan heijastetut osaamiset ovat kysyttyjä nykypäivän ja tulevaisuuden työmarkkinoilla.

Edellä mainittu korostuu lähes poikkeuksetta järjestämilläni dysleksiakursseilla, joiden aiheena on dysleksia työpaikalla. Monet esihenkilöt ja työntekijät ovat usein tietyssä mielessä jo tietoisia dyslektikkojen vahvuuksista, mutta eivät arvostaa niitä kuten pitäisi, sillä yhteiskunnassa levinneet normit ovat vaikuttaneet heihin. Meidän on kuitenkin rakennettava uutta kokonaisuutta yhdessä yritysten toimitusjohtajien, henkilöstöjohtajien ja muiden henkilöiden kanssa, jotka ymmärtävät dysleksian merkityksellisyyden työelämässä. On tärkeää, että erilaiset työskentelytapamme sallitaan ja niihin kannustetaan ja että työpaikoilla vallitsee ilmapiiri, jossa jokainen voi olla avoin dysleksiansa kanssa.

On surullista kuulla ihmisten kokoevan, että heidän on piilotettava dysleksiansa töissä muiden ihmisten ennakkoluulojen vuoksi – se vie voimavaroja. Sen sijaan meidän on ymmärrettävä, mitä dysleksia on ja millaista tukea dyslektikot tarvitsevat, sillä nykymaailma on täynnä erilaisia teknologioita, joilla voidaan tarjota tukea. Onneksemme tieto ja kiinnostus dysleksiasta on lisääntynyt ja alalla on tehty paljon tutkimusta, vaikkakin tätä tutkimusta tarvitaan vielä paljon lisää.

Susanna Cederquist
luennoitsija
kurssiohjaaja ja kirjailija

Suositukset

Muuttuvassa työmaailmassa tulisi tapahtua merkittävä muutos tavassa tunnistaa yksilöiden erilaiset taidot ja kyvyt. Merkittävä muutos taitojen ja kykyjen tasapainon kysynnässä tarkoittaa, että yhteistyökykyisiä ja eri alojen välillä työskenteleviä henkilöitä tarvitaan lisää tulevaisuudessa. Tämän muutoksen vauhti on merkittävä. Työnantajille onkin strateginen välttämättömyys pystyä houkuttelemaan ja säilyttämään monipuolinen osaaminen jatkuvasti muuttuvassa työympäristössä.

Dyslektikkojen vahvuuksilla voidaan täyttää kyseinen liiketoiminnan vaatimus sekä valjastaa käyttöön joukko ainutlaatuisia ja monipuolisia, laajalti hyödyntämättömiä kykyjä. Dyslektikoilla on nimittäin useita poikkeuksellisen vahvoja kognitiivisia kykyjä, kuten järjestelmätaitoja, monimutkaisia ongelmanratkaisutaitoja, sisältötaitoja sekä prosessi- ja teknisiä taitoja, joista työpaikoilla on jatkuvasti huutava pula.

Dysleksiaa pidetään yleisesti kuitenkin haasteena vahvuuden sijaan, ja monelle muodostuu jo koulussa negatiivinen käsitys dysleksiasta. Standardoidut testaustavat, rajallinen ymmärrys dysleksiasta ja dysleksiaan liittyvien resurssien haasteellinen saatavuus voivat korostaa tätä negatiivista käsitystä. Samanlainen tilanne kohdataan usein työelämässä, jossa rajallinen tietoisuus dysleksiasta ja rekrytointisprosessien standardointi usein korostavat negatiivista käsitystä. Keskittyminen yksinomaan haasteisiin voi vaikuttaa dyslektikkojen itseluottamukseen ja heikentää heidän kykyään saavuttaa täyttä potentiaaliaan. Tämä voi puolestaan heikentää organisaatioiden kykyä ymmärtää dysleksisten vahvuuksien täyttä arvoa.

Vahvuuksiin keskittyminen ja haasteiden huomiotta jättäminen, dysleksiaan liittyvien resurssien tarjoaminen sekä osallistavamman ympäristön luominen voivat suuresti edistää dyslektikkojen itseluottamuksen rakentamista. Ne voivat edistää parempia keskusteluja lukihäiriöstä ja antaa dyslektikoille mahdollisuuden hyödyntää täysi potentiaalinsa sekä koulutuksessa että työelämässä. Hyötyjä seuraa lukuisten vahvuuksien arvon tunnistaminen muuttuvassa työmaailmassa, mikä parantaa samalla dyslektikkojen hyvinvointia.

Kielteisten dysleksiakäsitysten lieventämiseksi ja positiivisemman kuvan rakentamiseksi tarvitaan toimien ja näkemysten kokonaisvaltaista muutosta. Suosituksemme tarjoavat lähtökohdan dysleksisten vahvuuksien hyödyntämiselle sekä opettajille että työnantajille:

- Tunnistetaan dysleksisten vahvuuksien arvo.
- Parannetaan dyslektikkojen työllistymistä tarjoamalla opettajille mahdollisuus tunnistaa yksilöiden dysleksiset vahvuudet mahdollisimman varhain.
- Parannetaan dysleksisten kykyjen hallintaa työpaikalla kohdistamalla dysleksiset vahvuudet oikein sekä organisaation että yksilön oman tuottavuuden parantamiseksi.

1. Omaksu vahvuuksiin pohjautuva kulttuuri

Omaksu ja jalkauta vahvuuksiin pohjautuva johtamisstrategia ja psykologisesti turvallinen ympäristö. Johtajien tulee tunnistaa dysleksisten kykyjen haasteet ja vahvuudet sekä laajemmat neurodiversiteettikyvyt tiedostaakseen eri käyttäytymismallit ja muuttaakseen näkemystään dysleksiasta.

Osana tätä lähestymistapaa kykyjä olisi mitattava tavalla, joka mahdollistaa dyslektikkojen täyden potentiaalin hyödyntämisen.

2. Varmista pääsy dysleksiatesteihin ja dysleksiaan liittyvään informaatioon

Lisää tietoisuutta dysleksiasta poistamalla esteitä sen tieltä ja parantamalla hallintaa liittyen dysleksian haasteisiin ja vahvuuksiin.

- **Varmista pääsy dysleksiatestaukseen**

  Dysleksian testaaminen ja arviointi on yksilöille hyvin tärkeää, sillä se tukee ymmärrystä toiminta- ja työskentelytavoista. Erityisen tärkeää dysleksian testaaminen on koulutuksen vaihaisimmissa vaiheissa ja niiden yksilöiden kohdalla, joilla ei ole ollut mahdollisuutta arviointiin ennen työelämään siirtymistä. Testauksen avulla löydetään ne yksilöt, joille tukea tulisi tarjota. Dyskleksiatesteihin pääseminen tulisi mahdollistaa jokaiselle, jotta jokaisella olisi mahdollisuus saavuttaa täysi potentiaalinsa.

- **Paranna tiedon ja informaation saatavuutta**

  Tietoisuus ja tarjolla oleva informaatio voi auttaa ja voimannuttaa niitä dyslektikkoja, jotka pyrkivät ymmärtämään omia kykyjään. Lisäksi tietoisuus voi auttaa vanhempia, opettajia ja esihenkilöitä

[32] The Two Traits of the Best Problem-Solving Teams, Reynolds, A and Lewis, D. 2018

ymmärtämään, miten dyslektikkoja voidaan tukea potentiaalin saavuttamisessa. Kun tietoa dysleksiasta on saatavilla helposti, sen haasteet ja vahvuudet on mahdollista tunnistaa ja ymmärtää ja siten myös tuen tarjoaminen dyslektikoille helpottuu.

3. Implementoi neurodivergentti osaamisstrategiaasi

Jotta dysleksiset vahvuudet saadaan täysimääräisinä käyttöön, tulisi yritysten ottaa käyttöön vahvuuksiin perustuva lähestymistapa rekrytoinnissa, osaamisen kehittämisessä ja muutoinkin päivittäisessä työssä.

Keskity neljään eri tasoon:

- **Rakenna kyvykkyyksiä** – linjaa vahvuuksiin perustuva lähestymistapa dysleksisen osaamisen kanssa ja määrittele, miten dysleksisiä vahvuuksia voidaan hyödyntää organisaation tavoitteiden saavuttamisessa.
- **Mahdollista suorituskyky** – käytä avustavia teknologioita, räätälöityjä prosesseja ja spesifejä vahvuuksiin pohajutuvia suorituskykymittareita, jotka ovat linjassa vahvuuksiin pohjautuvan strategian kanssa. Hyödynnä neurodivergenttiä lähestymistapaa mahdollistaaksesi dyslektikkojen erinomainen kyky suoritua erilaisissa rooleissa.
- **Kasvata motivaatiota** – motivoi ja voimaannuta dyslektikkoja saavuttamaan täysi potentiaalinsa mukauttamalla työpaikkasuunnittelua ja tarjoamalla tukea, esimerkiksi valmentamista ja mentorointia. Dyslektikot, jotka toimivat kaikilla organisaation tasoilla, voivat auttaa lisämään tietoisuutta dysleksiasta verkostoitumalla ja rakentamalla erilaisia ihmissuhteita läpi organisaation.
- **Lisää tehokkuutta** – kouluta johtajia maksimoimaan dyslektikkojen suorituskyky seuraamalla ja tunnistamalla dysleksisiä vahvuuksia työpaikalla. Johdonmukainen ja räätälöity palaute voi auttaa parantamaan työntekijöiden tuottavuutta.

Yhteystiedot

Eva Tuominen
Partner
People Advisory Services
EY Finland

+358 40 555 5646
eva.tuominen@fi.ey.com

Minna Nylander
Manager
People Advisory Services - Talent & Reward
EY Finland

+358 40 554 6385
minna.nylander@fi.ey.com

EY | Assurance | Tax | Transactions | Advisory

About EY

EY is a global leader in assurance, tax, transaction and advisory services. The insights and quality services we deliver help build trust and confidence in the capital markets and in economies the worldover. We develop outstanding leaders who team to deliver on our promises to all of our stakeholders. In so doing, we play a critical role in building a better working world for our people, for our clients and for our communities.

EY refers to the global organization, and may refer to one or more, of the member firms of Ernst & Young Global Limited, each of which is a separate legal entity. Ernst & Young Global Limited, a UK company limited by guarantee, does not provide services to clients. For more information about our organization, please visit ey.com.

Ernst & Young LLP

The UK firm Ernst & Young LLP is a limited liability partnership registered in England and Wales with registered number OC300001 and is a member firm of Ernst & Young Global Limited.

Ernst & Young LLP, 1 More London Place, London, SE1 2AF.

© 2023 Ernst & Young LLP. Published in the UK.All Rights Reserved.

ED NONE

EY-000072741-01 (UK) 08/18. CSG London.

In line with EY's commitment to minimise its impact on the environment, this document has been printed on paper with a high recycled content.

ey.com/uk